A JEWISH CANADIAN DAILY
CIRCULATED ALL OVER CANADA AND ABROAD

THE HEBREW JOURNAL
דער אידישער זשורנאל
CANADA

VOLUME III. No. 1086 Toronto Wednesday October 4 1916 ז׳ תשרי תרע״ז מיטוואך דער 4־טער אקט., 1916. PRICE: ONE CENT

A Jewish Canadian Daily
שע צענטראל־אירופע
אירישע און עענגלי־
שע ענינים בפרט
און פאר אלגעמיין
ליכע ענינים כללי,
און וועלט און אנ־
ערקענט אינערהאלב
שלום אזעלכע.

A S Freidus
c/o The New York
Public Library
476 Fifth Ave

דויטשען פאנגען אן אן אפענסיווע אינ׳ם געגענד פון דווינסק

רוסען נעהמען נאך 5000 געפאנגענע, עלליים זיעגען אויפ׳ן מאצעדאנער פראנט, בערלין גיט צו אז די עסטרייכער האבען געכאפט א מפלה אין טראנסילוועניא

רוסלאנד האט נאך א גרויסען רעזערוו

פעטראגראד, אקט. 3.

די דייטשע ארמייען האבען אנגע־פאנגען א שטארקע אפענסיווע דרום פון דווינסק, אטאקירענדיג שטארק די רוס־שע ליניע ארום נאווא־אלעקסאנדראווסק מעלדעט דער רוסישער קריעגס אפיס אין אן אפיציעלען בעריכט.

די דייטשען האבען זיך א לאז גע־טהאן אויף די רוסישע פאזיציעס מיט זיי־ער נאנצער קראפט, אבער זיי דער בע־ריכט מעלדעט, זענען זיי בעגעגנט געוואָרען פון א שטארקען רוסישען אר־טילעריע פייער און האבען זיך געמוזט צוריקציהען צו זייערע פאזיציעס.

דער אפיציעלער בעריכט לוט זיי־נע פאלגט:

אינ׳ם ראיאן פון לוצק האבען די רוסען אוואנסירט און האבען פער־נומען איינינע פאזיציעס פון די עסטריי־כער.

אין מזרח גאליציען אינ׳ם געגענד פון דער זלאטא ליפא קומען פאר פיערבט־ליכע שלאכטען אבער קיינע פון די צדדים האבען אין יענעם געגענד נים געמאכט קיין ווייטיגע פארשריטע, בלויז אין איין געגענד האבען די רוסען געהאט א בעדייטענדען זיעג און האבען פערנומען 1000 עסטרייכישע געפאנגענע, צוזא־מען הייסט עס האבען די רוסען אויף יע־נעם פראנט געפאנגען פאר די לעצטע דריי טעג 5000 סאלדאטען און אפיצערען.

אינ׳ם ראיאן פון נאווא אלעקסאנ־דראווסק האבען די דייטשען ארום זעקס א זייגער פארנאכט צוגעגרייט אן ארטי־לעריע אטאקע אויף אונזערע פאזיציעס, און אונטער דעם ארטילעריע פייער האט זייער אינפאנטעריע פרובירט צו אויאנ־סירען אבער אונזער פייער האט זיי גע־צוואונגען זיך צוריקצוציהען אין זייערע טרענטשעס.

דייטשען זאגען רוסען האבען אנגע־פאנגען אן אפענסיווע

בערלין, אקט., 3.

דער היינטיגער דייטשער אפיציעלער בעריכט מעלדעט נאר אז די אפענסיווע איז אנגעפאנגען געוואָרען פון די רוסען.

עס ווייזט אויס אז היינטיגע צייטען איז שוין מעהר קיין כבוד ניט אנצופאנ־גען א אפענסיווע, און דעריבער זאגען די רוסען אז די אפענסיווע איז אנגעפאנ־גען געוואָרען פון די דייטשען און די לעצ־טע זאגען פערקעהרט.

דער דייטשער בעריכט זאגט:

אויפ׳ן פראנט פון פרינץ לעאפאלד, אלע גרופען אונטער גענעראל פאן לינ־סינגען, גענעראל שמידט, פאן קנאבעל־דארף, גענעראל פאן דער מארוויטס, פאן דער שטעטינסקי, האבען זיך געגרייט אויף אן אפענסיווע פון די רוסען און מיר זיינען געבטען אין דער פריה האָ־בען די רוסען גענומען שיקען איין רע־גימענט נאכ׳ן צווייטען צו דער שלאכט־ליניע.

איין רוסישער קארפוס האט גע־שטורמט אונזער פאזיציע 12 מאל, און אנ דער קארפוס האט געשטורמט 17 מאל.

דער פערטער ארמיי קארפוס וועלכער האט לעצטענס געהאט א מפלה איז אין גאצען פערשוואונדען.

די רוסען האבען געהאט שווערע פער־לוסטען, אונזערע פערלוסטען זענען גע־ווען גאנץ קליינע.

אין צפון מזרח גאליציען האבען מיר פערנומען נאך 41 אפיציערען און 2578 סאלדאטען, הויז דעם האבען מיר פער־נומען 13 מאשין ביקסען.

בולגאריען האט א גיעדערלאגע

לאנדאן, אקט., 3.

אין מאצעדאָניען פונקט ווי אויף אלע אנדערע פראנטען האבען די עלליים מיט׳ן רוסישען קריעגס מיניסטער, גע־נעראל פאלקווינאָף האט ער זיך אויס־געדריקט, אז ריסלאנד האט נאך א שטעג דיגען רעזערוו פון 1.500,000 יונגע רעק־רוטען, וועלכע, איז א גרויסע הילף פאר די מיליטער אויסארימעטען, ווייל זיי קע נען אימער שיקען ערפאהרענע סאלדאטען צו דער פראנט.

פון מעקענזעס ארמיי פערראטן סיליסטרא און טארטאקאו

רומענער זיעגען אויף אלע 3 פראנטען

לאנדאן, אקט., 3.

פון אלע דריי פראנטען אויף וועל־כע די רומענער שלאגען זיך קומען היינט בעריכטען פון דער גרעסטער וויכטיגקייט נעמליך, אז די רומענער האבען איבער־אל געזיעגט, אויף אלע פראנטען.

אין טראנסילוועניא האבען זיך די עסטרייך־דייטשע טרופען צוריקגעצויגען, אזוי מעלדעט א בערלינער בעריכט און די רומענער אטאקירען זייערע פאזי־ציעס דרום פון הערמענשטאדט פון וואס נען די רומענער פריהער צוריקגע־נעשטויסען געוואָרען מיט עטליכע טעג צוריק.

דרום פון בוקארעסט וואו די רומע־נער זענען אריבער דעם דונאי זאגט א דייטשער בעריכט זענען די רומענער אב־געשניטען געוואָרען פון זייערע וואדער בריקען.

דערפאר אבער מעלדען בעריכטען פון ווים אז דארטען האט מען געהערט, אז גענעראל פאן־מעקענזענס ארמיי האט אבגעלייטיגט די רומענישע שטעדט סי־ליסטרא און טארטאקאן.

וועגען דעם ראבריודשא פראנט מעל־דעט אויך דער בערלינער בעריכט, אז די רוסישע רומענישע ארמייען האבען דאר־טען געמאכט שטארקע אטאקעס אבער זיי זענען צוריקגעשטויסען געוואָרען.

דושאדוש ראזאלסקי׳ס אנקער ארעסטירט אלס דייטשער שפיאן

פערשיקט אויף א לאנגען טערמין אין סיביר.

(ספעציעל צום „אידישען זשורנאל״.)

ניו־יארק, אקט., 3.

דער בעריהמטער היגער אידישער ריכטער ראזאלסקי, האט ערהאלטען א בעריכט פון ריסלאנד אז זיינער אנקעל וועלכער געפינט זיך אין ריסלאנד און איז איבער 85 יאהר אלט, איז פון דער רוסי־שער רעגיערונג אנגעקלאגט געוואָרען, אז ער איז א דייטשער שפיאן, און איז גלייך פערמשפט געוואָרען ארויסגעשיקט צו ווערען אין סיביר פאר א לאנגען טער־מין.

ריסלאנד האט א רעזערוו פון 1,500,000

פעטראגראד, אקט., 3.

אין אן אינטערוויו וועלכען א פראנ־צויזישער קארעספאנדענט האט געהאט מיט׳ן רוסישען קריעגס מיניסטער, גע־נעראל פאלקווינאָף האט ער זיך אויס־געדריקט, אז ריסלאנד האט נאך א שטעג דיגען רעזערוו פון 1.500,000 יונגע רעק־רוטען, וועלכע, איז א גרויסע הילף פאר די מיליטער אויסארימעטען, ווייל זיי קע נען אימער שיקען ערפאהרענע סאלדאטען צו דער פראנט.

ריסלאנד האט נאך 5000 געפאנגענע

לאנדאן, אקט., 3.

אין מאצעדאָניען פונקט ווי אויף אלע אנדערע פראנטען האבען די עלליים מיט׳ן רוסישען קריעגס מיניסטער, גע־נעראל פאלקווינאָף האט ער זיך אויס־געדריקט, אז ריסלאנד האט נאך א שטעג דיגען רעזערוו פון 1.500,000 יונגע רעק־רוטען, וועלכע, איז א גרויסע הילף פאר די מיליטער אויסארימעטען, ווייל זיי קע נען אימער שיקען ערפאהרענע סאלדאטען צו דער פראנט.

בולגאריען געיבען צו פערלוסטען.

דער אפיציעלער בולגאַרישער בע־ריכט וועלכער איז געטען פערעפענט־ליכט געוואָרען גיט צו אז די בולגאַרען האבען אין מאצעדאָניען געהאט א מפלה.

דער בעריכט זאגט:

אינ׳ם ראיאן פון דער טייך פרעסבא קומען פאר, פאר די לעצטע עטליכע טעג ארטילעריע שלאכטען אין אונזערע טרע־פען האבען בעקומען א בעפעהל זיך צוריק־צוציהען אינ׳ם געגענד פון קאמיקאלאן אום צו פערמיידען אומזיסטע פערלוס־טען. דאס זעלבע האבען מיר געטהאן אינ׳ם ווארדאר געגענד.

אייך ארים דער סטרומא זיעגען די עלליים.

דער פראנצויזישער בעריכט וועגען דעם סטרומא פראנט מעלדעט אויך, אז דארטען זענען די בולגאַרען צוריקגעשטוי־סען געוואָרען אויף א גרויסער שטרעקע. אמת זיי האבען דארט ארויסגעוויזען א גרויסען ווידערשטאנד, מאכענדיג איי־ניגע קאנטר אטאקעס, אבער דאס האט זיי ווייניג געהאלפען.

ענגלענדער אוואנסירען אויפ׳ן סאם פראנט.

לאנדאן, אקט., 3.

דער היינטיגער ענגלישער בעריכט וועגען דעם מערב פראנט איז א גאנץ קורצער, ער מעלדעט בלויז אז ענגלישע לויפט פליהער האבען גאנץ ערפאלגרייך באמבארדירט דעם שונא׳ס טרענטשעס.

בערלין קליימט א זייגע.

בערלין, אקט., 3.

דער דייטשער בעריכט וועגען דעם מערב פראנט לעזט זיך ווי פאלגט:

ארום לאמבערדזיד (בעלגיען) איז פארגעקומען א קליינע שלאכט און מיר האבען פערנומען 22 פראנצויזישע געפאנ־גענע.

צפון פון סאם זענען פארגעקומען ארטילעריע שלאכטען וועלכע האלטען נאך אן.

צפון פון טהיאפוואל האבען מיר פער נומען איינינע ענגלישע פאזיציעס.

ענגלענדער באמבארדירען ווייעדער ברוסעל.

לאנדאן, אקט., 3.

עס איז דא היינט אפיציעל אנאנסירט געוואָרען אז ענגלישע לופ־פליהער האָ־בען ווייעדער באמבארדירט איינינע דייט־שע מיליטערישע סטאנציעס אין ברוסעל און האבען דארט מיט זייערע באמבעס פעראורזאכט א גרויסען שאדען.

די טרויערינע לאגע פון איהר פאמיליע טרייבט איהר צו זעלבסטמארד

אידישע פרוי בעגעהט זעלבסטמארד אויף א מאדנעם אופן. — „זיי א טרייר״ ער טאטע צו די קינדער, איז איהר לעצטער וואונש.

מיט א „טאי״ פערבונדען דעם האלז פון איין זייט, צוגעבונדען מיט דער צווייטער זייט צו איהר בעט האט זיך געבטען צוועלף א זייגער ביי טאג גענומען דאס לעבען מרס. שרה קאהן אין 247 מארקהאם סטריט.

פאסירט האט עס אויף פאלגענדען אופן.

מרס. קאהן, די פרוי פון מר. קאהן האט מיט א צייט צוריק בעקומען א נער וועגן קראנקהייט, דורך דעם וואס זי האט זיך פיעל גענומען צום הארצען די לאגע פון איהר פאמיליע. מיט זיבען חדשים צוריק האט מרס. קאהן געבוירען א קינד און פון דאמאלס אן פלעגט זי ליידען פון שלאפלאזיגקייט. דאס האט זעהר שלעכט געווירקט אויף איהר געזונדס צושטאנד. פיעלע דאקטורים זענען גערופען געוואָ־רען וועלכע האבען ערקלערט, דאס זי איז נישט קראנק, זי דארף זיך בלויז אויסרוהען, ארויסשלאגען פון איהר קאפ די איינגעבילדעטע געדאנקען.

מרס. קאהן האט אבער פיעלע מאהל ערקלערט צו איהר מאן, דאס אין צייט וועגן זי ווערט קראנק, נאר ער האט א גרויסען חלק פון זיין לעבען אוועקגעגעבען פאר דער גאנ־צער מענשהייט, און דערפאר טאקע איז ער אויך ניט געשטארבען נאר פאר זיין פאמיליע, נאר אויך פאר אונז אלעמען, און אויב מיר ווילען איהם עהרען, דאן דארפען מיר זיך אויך טיילען מיט אונ־זערע לעבענס מיט אנדערע מענשען און ארבייטען פאר דער זאך פאר וועלכער לאר־פידום האט געארבייט.

עס האָ אויך געדרעט מר. איסור א פערטרעטער פון דער סאציאליסטישער פארטיי. ער האט אויך געדרעט אין זעל בען זין ווי די ערשטע צוויי רעדנער, און האָ דאן געמאכט א שטארקען אפיעל צו די יעניגע וועלכע ווילען לאפידום׳ען באמת עהרען, אז זיי זאָלען אויסהייי־בען דיי פאָהן וועלכע אין ארויסגעפאלען פון לאפידום׳עס הענט און זי טראגען ווייי־טער אויף דעם וועג וואס לאפידום האט זי געטראגען.

דער לעצטער צו זאגען א פאר ווער־טער איז געווען מר. שור, דער טשער־מאן פון דער דזשאיינט באָארד.

ער האט אויך גערופען די ארבייטער צו עהרען לאפידום׳ען מיט דעם וואס זיי זאָ־לען ווייטער פארזעצען דאס, פאר וועל־בען לאפידום האט אויעקגעגעבען זיין לע־בען.

חזן וולאדווסקי האט געמאכט אן אל מלא רחמים.

פון דעם אפס איז די פראצעסיע גע־נאגען מיט קווין סט. ביז סימקא סטריט און מיט סימקא ביז עגנעס, און מיט עגנעס ביז יאנג. און פון דארטען האט זיך די פראצעסיע אויפגעלעזט און א גרוי סער טויל פון די נאכבעהער, זענען אויעקגעפאהרען צום בית הקברות.

אויפ׳ן פריעדהף קבר זענען אוועק־גלעגט געוואָרען קרענץ בלומען פון די ארי־בייטער פונ׳ם שאפ פון דער אנטעריא קלאיק קאמפאניע פון דער דזש. באארד, פון לאקאל 14, לאקאל 70, לאקאל 92 און פון די אידישע געווערקשאפטען.

לאפידום׳עס טויט איז געקומען גאנץ אונערוואַרטעט. כאטש ער איז שוין קראנק געווען פאר א משך פון אכט חדשים האבען אבער די דאקטורים פארזיכערט, אז ער קען לעבען נאך זעהר לאנג אויב מען וועט אויף איהם שטארק אויפפאסען. און מאנטאג ביי אכט איז ער געזעסען אין פערבראכט מיט איינינע פריינד, און איז געווען גאנץ פרעהליך, און עס האט אויסגעזעהען אז ער פיהלט זיך גאנץ גוט, און נאכדעם ווי זיינע פריינד זענען זיך צוגאנגען אהיים, און ער איז געבליבען זיצען מיט זיין פרוי, האט ער זיך צו־געשפארט ביי איהר אויפ׳ן שויס. זי זיצענדיג איז איינגעדרעמעלט, און עס האט וואהרשיינליך גערויערט איינינע מיר נוט, ווען זיין פרוי האט זיך אויפגע־באפט איז ער שוין געווען טויט.

מ. לאפידום געבראכט צו אייביגער רוה

פיעלע שעפער שטעלען אב די ארבייט — מאסען בלומען געבראכט. — לויה זעהר אין איינדרוקספולע.

נעכטען פיהר א זייגער פארנאכט איז מ. לאפידום געבראכט געוואָרען צו אייביגער רוה. ער איז בעערדיגט גע־וואָרען אויף דעם בית־הקברות פון דער מאוירער סאסייטע.

אין דער לויה האט זיך בעטייליגט זעהר א גרויסער עולם, מאסען שעפער האבען אבגעשטעלט די ארבייט און זענען געקומען אבגעבען זייער חבר די לעצטע עהרע.

די פראצעסיע האט זיך געגעזינען אויף א צעהנדליג בלאקס, און האָ גע־מאכט זעהר א טיעפען איינדרוק. זייטיגע מענשען, וועלכע האבען געזעהען די פראצעסיע האבען זיך אלע אבגעשטעלט און געקוקט מיט פערוואונדערונג, און מען האט געקענט הערען אועלכע פראגען: „וואס איז דאס פאר א גרויסער מאן גע־ווען״?

די פראצעסיע האט זיך אנגעפאנגען האלב־נאך צוויי א זייגער בייטאג פון זיין וואוינונג 104 מיידישאר סט. און האט זיך געצויגען איבער דער נאנצער לענג פון ספעדיינא עוי. כיז דעם אפס פון דער יוניאָן, וואו דער ארזן איז אריינגעגעטראָ־גען געוואָרען, און עס זענען געמאכט געוואָרען זעהר ריהרענדע הספדים.

איינער פון זיינע מיטארבייטער פון שאפ, ס. גאלד, וועלכער האט אנגע־פיהרט די לויה, האט ארויסגערופען ש. קאלדאָוויסקי, דעם וויים־פרעזידענט פון דער אינטערנעשאָנאל ליידיס גאר־מענט וואָרקערס צו זאגען א פאר ווער־טער אין עהרע פון זייער פארשטאָרבע־נעם חבר.

מר. קאלדאָוויסקי וועלכער איז נים נאר געווען א פאך גענאסע פון לאפידום׳ען, נאר אויך אן אינטימער פערזענליכער פריינד, האט געמאכט א פערזוך צו זאָ־גען א פאר ווערטער אבער די טרעהדער האבען איהם פערשטיקט דעם האלז, און אויף איהם קוקענדיג האבען ביי צעהנדל־נע מענשען אנגעהויבען גיסען זיך די טרעהרען פון די אויגען, און די סצענע איז געוואָרען פאטעטיש אויפ׳ן העכסטען אופן.

ווען מר. קאלדאָוויסקי האט זיך אביסעל געשטארקט איז איהם געלונגען ארויסציזאָגען פאלגענדע פאר ווערטער:

„ברידער, איהר פערלאנגט פון מיר אז איך זאָל זאגען עפעס וועגען לאפי־דום׳ען, דאס איז א זאך וואס מיין איג טיגער צוואוויטאָנטער צושטאנד ערלויבט עס ניט און פונקט ווי א זהן קען ניט מספד זיין א פאטער און איין ברודער דעם צווייטען, פונקט אזוי קען איך דאס ניט טהון. לאפידום איז געווען מיין איי־נענער ברודער, בלוט פון מיין בלוט, און איך זעה אין זיין סוף מיין שיקזאל.

מר. קאלדאָוויסקי בלייבט שטעהען אויף א פאר סעקונדען צוליעב די טרעה רען וואס שטיקען איהם, און דאן ענ־דיגט ער דערמיט, וואס ער רופט די ברי דער פון דער יוניאָן, אז זיי זאָלען, פון היינט אָן און ווייטער, אויב זיי ווילען באמת עהרען זייער חבר, וועלכער איז אזוי יונג געשטארבען, נאר צוליעב דעם ווייל ער האָ זיך גענומען צום הארצען די שלעכטע לאגע פון די ארבייטער, און זיך איבעראל אריינגעוואָרפען מיט לייב און לעבען צו ארבייטען פאר דעם וואוילזיין פון די ארבייטער, און האט אלע מאהל זיך פארנאכלעסיגט, ניט געגעסען און ניט געשלאפען, און אויב איהר ווילט אבשאצען די ארבייט וואס לאפידום האט געטהון, דאן מוזט איהר זעהן ניט צו טרייבען אייערע אנגעשטעלטע אלעער־הייט אין דער ערד אריין, נאר זעהען צו פערזיכען זייערע לעבענס און דאס אליין וועט זיין אונזער טרייסט.

נאך מר. קאלדאָוויסקי האט גערעדט מר. ש. עלשטיין, דער געוועזענער כיר־נעס איירזשענט פון דער יוניאָן. ער האט געזאגט, אז לאפידום איז גע־שטארבען פאר דער צייט, דערפאר ווייל ער האט ניט נאר געלעבט פאר זיך, פאר זיין פאמיליע, און פאר זיינע לאנדס־לייט, נאר ער האט א גרויסען חלק פון זיין לעבען אוועקגעגעבען פאר דער גאנ־צער מענשהייט, און דערפאר טאקע איז ער אויך ניט געשטארבען נאר פאר זיין פאמיליע, נאר אויך פאר אונז אלעמען, און אויב מיר ווילען איהם עהרען, דאן דארפען מיר זיך אויך טיילען מיט אונ־זערע לעבענס מיט אנדערע מענשען און ארבייטען פאר דער זאך וועלכער לאר־פידום האט געארבייט.

עס האָ אויך געדרעט מר. איסור א פערטרעטער פון דער סאציאליסטישער פארטיי. ער האט אויך געדרעט אין זעל בען זין ווי די ערשטע צוויי רעדנער, און האָ דאן געמאכט א שטארקען אפיעל צו די יעניגע וועלכע ווילען לאפידום׳ען באמת עהרען, אז זיי זאָלען אויסהייי־בען דיי פאָהן וועלכע אין ארויסגעפאלען פון לאפידום׳עס הענט און זי טראגען ווייי־טער אויף דעם וועג וואס לאפידום האט זי געטראגען.

דער לעצטער צו זאגען א פאר ווער־טער איז געווען מר. שור, דער טשער־מאן פון דער דזשאיינט באָארד.

ער האט אויך גערופען די ארבייטער צו עהרען לאפידום׳ען מיט דעם וואס זיי זאָ־לען ווייטער פארזעצען דאס, פאר וועל־בען לאפידום האט אויעקגעגעבען זיין לע־בען.

חזן וולאדווסקי האט געמאכט אן אל מלא רחמים.

פון דעם אפס איז די פראצעסיע גע־נאגען מיט קווין סט. ביז סימקא סטריט און מיט סימקא ביז עגנעס, און מיט עגנעס ביז יאנג. און פון דארטען האט זיך די פראצעסיע אויפגעלעזט און א גרוי סער טויל פון די נאכבעהער, זענען אויעקגעפאהרען צום בית הקברות.

אויפ׳ן פריעדהף קבר זענען אוועק־גלעגט געוואָרען קרענץ בלומען פון די ארי־בייטער פונ׳ם שאפ פון דער אנטעריא קלאיק קאמפאניע פון דער דזש. באארד, פון לאקאל 14, לאקאל 70, לאקאל 92 און פון די אידישע געווערקשאפטען.

לאפידום׳עס טויט איז געקומען גאנץ אונערוואַרטעט. כאטש ער איז שוין קראנק געווען פאר א משך פון אכט חדשים האבען אבער די דאקטורים פארזיכערט, אז ער קען לעבען נאך זעהר לאנג אויב מען וועט אויף איהם שטארק אויפפאסען. און מאנטאג ביי אכט איז ער געזעסען אין פערבראכט מיט איינינע פריינד, און איז געווען גאנץ פרעהליך, און עס האט אויסגעזעהען אז ער פיהלט זיך גאנץ גוט, און נאכדעם ווי זיינע פריינד זענען זיך צוגאנגען אהיים, און ער איז געבליבען זיצען מיט זיין פרוי, האט ער זיך צו־געשפארט ביי איהר אויפ׳ן שויס. זי זיצענדיג איז איינגעדרעמעלט, און עס האט וואהרשיינליך גערויערט איינינע מיר נוט, ווען זיין פרוי האט זיך אויפגע־באפט איז ער שוין געווען טויט.

רוסישער אינערן מיניסטער וועט פאדערען גלייכבערעכטיגונג פאר אידען

(ספעציעל צום „אידישען זשורנאל״.)

לאנדאן, אקט., 3.

דאס וואס פראטאפאפף איז בע־שטימט געוואָרען אלס דער רוסישער אי־נערן מיניסטער איז א גרויסע טובה פאר אידען.

ווי די היגע דזשואיש קראניקעל מעל דעט, וועט פראטאפאפף אין גיכען פאר לייגען א כיל אין דער דומא, וועלכער וועט פאדערען גלייכע רעכטע פאר אלע אידען אין ווסלאנד.

אלס וויצע־פרעזידענט פון דער דומא דענקט מע וועט זיין כיל מאכען א גרויסע ווידקונג אויף די דומא ערפוטא־טען.

„דזשודיען״ מיטינג א גרויסער ערפאלג

ד׳ שניבערג סעק. פון יונג־יהודה האלט זעהר א געלונגענע רעדע. — ווערט שטארק אפלאדירט.

נעכטען אבענד האט אין ציון האָל געהאלטען זעהר א געלונגענע רעדע ד. שניבערג, דער סעקרעטער פון יונג־יהודה, וועלכער מאכט איצט א טור אי־בער די שטאטען און קענדעדע צו אגיטי־רען פאר דער גרינדונג פון יונג־יהודה קלובען.

זיין רעדע איז געווען זעהר בעגייס־טערענד, און האָ אריינגעגעבען א סך ענטהוזיאזם אין די צוהערהער.

דער האָל איז געווען פול געפאקט מיט בעזוכער ניט נאר פון דער יונגען געלעגענהייט, נאר אויך פון די עלטערע מענשען, צוזאמען וועלכע עס האבען זיך געפונען מר סטאן, מיסעס סע־ליק א. ז. וו.

מר. שניבערג האט אין זיין רעדע אייפגעוויזען די נויטווענדיגקייט פון גרינ־דען אזעלכע קלובס, ווייל ניט־די טעמ־פלען און ניט תלמוד תורה׳ס זענען ביבולת צו פאראינטערעסירען די אידישע יוגענד, און דער רעזולטאט איז, אז זיי געהן יאוועק פון זייערע עלטערען, און פערגע־סען פון די אידישע ימים־טובים און ווייסען זעהר וועניג וועגען אידען.

מר. שניבערג האט פארגעלעגט א גאנצען פלאן לויט וועלכען ער דענקט, אז עס דארפען זיך פיהרען אזעלכע קלובס.

מארגען פריה פאהרט מר. שני־בערג אב נאך שיקאגאָ. ער וועט אויך זיין אין באפאלא, ראטשעסטער, סיראַ־קיוז, און נאך אין פיעלע אנדערע שטעדט און אויף זיין רייזע צוריק קיין ניו־יארק, וועט ער נאכאמאָהל בעזוכען סאַ־ראנטא.

מר. ה. ווייגבערג
פרעזידענט פון׳ם „אידישען זשורנאל״
שיקט
געלד קיין רוסלאנד
לויט׳ן טאגעס קורס
35 c.
(פאר׳ן רובעל)
מיר שיקען אויך פעלענגראפיש.
געלד געשיקט נאך אלע טהיילען פון דער וועלט.

ליעבע, האס און ראכע

און אינטערעסאנטער און שפאנענדער ראמאן

בעארבייט פון ל.־ס.־ד.

(272־טע פארזעצונג)

ערשט דאן וועט זי איהם איהר ריכטיגן געזיכט צייגן, דאן וועט ער איהר אמת'ן געשטאלט דערקענען, און דאן וועט זי אלעס טהאן — איהם צו פערניכטען!

דאס האבען די קארטען געזאגט און דעסהאלב בעשווער איך דיר, פון אונזער ליעבע וועגען, פריידריך, פערטרוי ניט אזוי פיעל דער פירשטין, גלייב איהר ניט אלעס וואס זי זאגט, דיר, פרויען איז שווער צו אורטהיילען, דו קענסט אין זייערע הערצער ניט איינדרינגען — איך ווייס אבער, געליעבטער, דאס דיא קארטען זאלען מיר דיזען מאל האבען גע־נזהרט.

אז טרענק האט דעם בריף ביז צו ענדע איבערגעלעזען, האט ער נאך לאנג אויף דעם געקוקט, איהר זארגען זיך פאר איהם האט איהם טיעף געריהרט.

פערזונקען אין געראנקען האט ער דעם בריף צו זיך אין טאש געגומען, און וועהרענד ער איז צו דער פירשטין גע־פאהרען, האט ער די גאנצע וועג פון אמא ליעם וואהרנונג געמיזט הענקען, זי האט איהם פון זיין שלאף אויפגעוועקט.

איהם איז דאס שין אויך אויפגע־פאלען, דאס די פירשטין האט קיינמאל איהר פערגאנגענהייט דערמאנט און עס איז איהר זעהר פייגליך געווען, ווען ער האט דערפון א מאל גערעדט — ער האט דאס אבער פאר ניט אזוי וויכטיג געהאלטען.

ווען אמאליע האט רעכט — ווען די ריינדשאפט, וואס די פירשטין האט איהם בעוויזען, איז נור א מאסקע געווען, הינטער וועלכע עס פערבארגט זיך עפעס אנדערש.

דיזען מאל איז ער מיט געמישטע גע־פיהלען אין דאס הויז פון דער פירשטין אריינגעטראטען.

די קאמערפרוי האט שוין פון זיין קומען געמוזט וויסען, ווארום זי האט איהם אהנע אנצומעלדען צו דער פירש־טין אריין געפיהרט.

— אה, ענדליך קומט איהר, ליעבער פרעגונג! האט די פירשטין פון דיזואן אויפשפרינגענדיג, מיט א מערקבארע אונ־געדולד אויסגערופען, איך ערוואר־ט אייך שוין לאנג!

טרענק האט אן ענטשולדיגונג געש־טאמלט וועהרענד זיין בליק האט דורך דרינגענדער ווי זאנסט אויף דער פירש־טין געקוקט, ריכטיג ווי ער וואלט אויף דעם גרונד פון איהר זעעלע געוואלט זעהן.

די פירשטין האט היינט א בעזונדע־רע פערפיהרערישע טאלעמע געטראגען.

די שעהנע פרוי האט אויסגעזעהן אויסערגעוועהנליך אויפזערעגט צו זיין.

טרענק האט איהר געגענאיבער פלאץ געגומען.

ער האט דעם העלישען פייער אין איהר בליק גלייך בעמערקט.

— איהר זייט ביי דער קוויזערין גע־ווען, רודכלויבט?

— יא, מיין פריינד, איך האב איהר אין א זעהר גנעדיגע שטימונג געפונען; איך האב פון אייך זעהר וואהרם גערעדט און זי האט מיר שמייכלענדיג צוגעהערט. אז איך האב איהר אבער מיין ביטע געש־טעלט, זי זאל אייך א שטעלע געבען אין די מאנארכין איבערראשט געוואהרען.

— דאן אבער האט זי מיר פערשפרא־בען, אייך אין מיניסטעריום —

— אה, איז עס מעגליך, האט טרענק ווי בערוישט געיובעלט, דאס האט די קוויזערין געזאגט — אה, אויך דאס האט איהר פיר מיר ערדייכט! דאנק, טייזענר דאנקען — איהר זייט דער . . .

— שטיל, שטיל, מיין פריינד, איך בין נאך ניט צו ענדע, האט די פירשטין מיט א זעלטזאמע אויפגליהענדען בליק אויסגערופען, אזוי שנעל לאזט זיך דער בליק דאך ניט פאנגען! די קוויזערין געזעלט א בערינגונג —

— א בערינגונג — און וועלכע! האט פריידריך אונרוהיג געפרעגט.

— די קוויזערין האט אייך דורך דער צייט וואס איהר זייט דא שעצען געלע־רענט, מיין פריינד, דאריבער וואלט זי אייך וועלען דויערענד צו רוסלאנד צו בינ־דען. זי שרעקט זיך אבער, דאס איהר וועט אין א געוויסען טאג זיך צוריק נאך דייטשלאנד אומקעהרען, אום דאס, וואס איהר וועט דא ערפאהרען און לערנען, אין ערהייב פיר די נוטצען פון אייער פא־טערלאנד צו פערוועגדען

— דורכלויכט, האט ער אסהעמ אין איהר אינטערעסע, אייך אויף א ליינ־גערע צייט צו רוסלאנד צו פעטלען. מיט דעם נייעם פאסטען וואס זי וויל אייך געבען, מאכט עס זיך ביי אייך נויטה־ווענדיג, דאס איהר זאלט מיט א רוסישע אריסטאקראטישע דאמע הייראטהען, דאס וועט ניט נור אייער שטעלונג בעפעסטי־גען, זאנדערן עס וועט אייך אויך ענגע־ר מיט רוסלאנד פערקניפען דאס איז די בערינגונג, וועלכע די קוייזערין האט גע־שטעלט, ווען זי זאל אייך א שטעלע אין מיניסטעריום געבען!

א שטילקייט האט איינגעגע סעקונ־דען אין צימער געהערשט, די פירשטין האט דעם ברענענדען בליק פון טרענקען ניט אראבגענומען.

ער איז אויפגעשפרונגען און מיט האסטיגע טריט האט ער דעם צימער דורכגעמאסטען.

— אה, האט ער אויפגערעגט אויס גערופען, דאס איז יערענפאלס א שטעכעב דיגער דארן ארום דער עהרליכער ראוה. איך זאל מיין פרייהייט געוויסערמאסען דאפיר פערקויפען — ניין, ניין, דורכ־לויכט, דא האט זיך די קוייזערין אין מיר גענארט.

— ווי גערן איך בין די שטעלע צו בעקומען — אום דיזען פרייז אבער — מוז איך דאנקען!,

ווי א שלאנג האט זי זיך פון דיזואן אויפגעהויבען און איז צו איהם צוגעקו־מען, אהנע דעם ער זאל דאס האבען בע מערקט.

ערשט, אלס זי האט איהר האנד אויף זיין ארם ארויפגעלייגט, האט ער זיך צו איהר אומגעקעהרט.

די שעהנע פרוי איז אזוי נאהענט פון איהם געשטאנען, דאס ער האט איהר ווארמען, אטהעם געפיהלט און ער האט געזעהן ווי איהר בליק האט זיך אין איהם איינגעגראבען.

— איז דאס אייך ווירקליך אזוי שווער, די פעסעלן פון דעם פערהייראטהע־טען לעבען אויף זיך צו נעהמען, זייט איהר דען ניט אים שטאנדע אזוי ווייל וואל לייעב אייך גליקליך צו מאכען? האט שטיל ווי בעצויבערענד אין זיין אוי־ער געפלונגען.

די פירשטין האט זיך צו איהם צו גענייגט, זי האט זיך צו זיין ארם צוגע־דריקט, ער האט דעם ליידענשאפטליזען לעבען דורך איהר געשטאלט גליהענדיג געפיהלט — זיינע געראנקען האבען זיך אנגעהייבען צו טומלען, די פערפיהרע־רישע פרוי האט שמייכלענדיג צו איהם ארויפגעקוקט — זי האט עס זיך פער שפראכען, דעם דייטשען בער היינט פיר זיך צו געווינען.

— פריעדריך, האט זי ווייך מיט א שטילע שטימע געשטאמעלט, זייט אפען געגען מיר, געגען אייער פריינדין — זאגט מיר, איז אייער הארץ ביי אונז אין רוס לאנד ווירקליך קאלט געבליעבען? האט גאר קיינער פון די אלע פרויען, וועמעס הערצער זיינען אויך ענטגעגען געפלויגען, אייער הארץ ניט געקענט ריהרען? א איבערלייגט זיך דאך, פריעדריך, אייער גאנצע צוקונפט הענגט אפ פון דיזער שטונ־דע — עס איז ניט גוט, זיך געגען דער קוייזערין צו שטעלן!

— איבערלייגט זיך — וואלט דאס ניט א גליק פיר אייך געווען, ווען איהר וועט דא אין רוסלאנד א קארריערע מאכען האט איהר דאס שוין לאנג אליין ניט גע־וואלט?

און אז ער האט גלייך ניט געענט־פערט, האט זי אין א זאנפטען טאן ווייי־טער געזאגט:

— איז דאס אייך ווירקליך אזוי שווער, פריעדריך, א פאסענדע פיר אייך צו געפינען? ווילט איהר זיך גאר קיין בעקומעמע, אטגענעהמע היים ניט גרינ־דען?

ווי זיך אליין פערגעענדיג האט זי מיט איהר גאנצען קערפער אויף זיין שיל־טער אנגעשפארט, ער האט די ווייזע, פו־לע געשטאלט ביי זיין זייט געפיהלט און פלוצלינג אהנע עס אליין צו וויסען, האט ער איהר מיט זיין ארם ארום גענומען.

— דורכלויכט, האט ער אסהעמ־לאז געשטאמעלט. אייערע ווערטער צו טומלען מיר — איך — איך — ווייס ניט ווי איך זאל אייך פערשטעהן —

— מוז איך נאך דייטליכער רעדען, פריעדריך? מוז איך אייך לערנען, אויב אייער הארץ האט נאר קיין ווארעמען געפיהל פיר דער, וועלכער רופט זיך איי־ער פריינדין און וועלכע וואלט טיט פריי־דען אלעס אוועקגעגעבען, אום אייך ווירק־ליך גליקליך צו מאכען?

מיט בלוט פערלאפענע אויגען האט זי איהם ארויפגעקוקט, דאס בלוט איז איהר שטירמיש דורך די אדערן געפלו־גען, די נאהנטקייט פון דער שעהנער פרוי האט איהם אין גאנצען צומישט, און נאך געכער האט ער זיך צו איהר אראבגעבייג־גען.

— מיין גאט, דורכלויכט — פון מיינעם וועגען אליין האט איהר דאס אלעס פיר מיר געטהאן? אייך פערדראנק איך אלעס, וואס איך בין און וואס איך האב, איהר פערוואהרפט מיר מיט אייע־רע וואהלטהאטען —

— שטיל, שטיל, פריעדריך, איך וויי־ס דאס ניט הערען — איך האב דאס יא גערן געטהאן, איז זי איהם ליידענשאפט־ליך אויפגערעגט, אין דאס וואהרט אריין געפאלען; און איך פערלאנג דאך דאס אין־גאר ניט, ניט מעהר ווי אביסעל פריינד שאפט — איין וועניג ליעבע, פריעדריך!

(פארזעצונג פאלגט)

כשרות דירעקטארי

עטאבלירט פון ועד הכשרות מיט די פעראיינינגטע דריי רבנים צו אפשטעל־לען די הפקרות אין מאראנטא.

די ועד הכשרות קצבים קויפען פלייש פון שלאכט הייזער וואו די שחיטה ובדיקה ווערט דורכגעפיהרט דורך דריי שוחטים און האלטען ני־אין זייערע שעפער טרפות צוזאמען מיט כשרות.

אונזערע שוחטים זיינען ניט קיין פלייש אגענטען, זונטאגדיגע בייטא־ניגע מוהלים אדער געוועזענע גע' אסר'טע, זיי זענע גענוג בעקאנט אלס די בעסטע שוחטים און האבען געגוג צייט צו אפהיטען אז די שחיטה זאל זיין בתכלית הכשרות אפילו פאר'ן פרומסטען אידען לכל הדעות.

אלע קצבים אן אויך אנדערע וואס האנדלען מיט כשרות, שחיטה עופות פלעצער, רעסטאראנען, וואורשט מאכער און בעקערס וועלכע ווי־לען נאכקומען די רבנישע השגחה פאדערונגען זענען געבעטען צו געבען זייערע נעמען אין דיעזער דירעקטארי. מעלדען זיך צו ס. וועבער 233 סיט־קא סטריט, ח. פאסטערניאק 227 יו ניווערסיטי עוו., ל. ראטשטיין 188 טשעסטנאט סטריט.

בוטשערס

ד. א. קאהען 164 יארק סטריט
מענדעל גאלדמאן, 467 ריטשמאנד
אברהם דושעקסאן 215 פארלאמענט
אברהם גרובער, 119 ענגעס סטריט
שלמה מענדעלסאן 75 ענגעס סטריט
ליבוש סאלקאוויטש 66 קענזינגטאן
משה בראקער 50 קענזינגטאן
אליעזר זיטזאמער 71 טשעסטנאט
פ. מרגלית 5 סענט פעטריק מארקעט
138 קווין וועסט.
מענדעל איטען 311 קווין איסט.
שמעון קעלמאן 206 אנוסטא עוו.
ל. וועלבער 153 מיקאל סטריט
יעקב סאליוויי 42 דאנדעס
בנימין קאלכארי 115 סט. פעטריק
ישראל זימראה
121 גרעיידזש עוועניו

וואורשט

אליהו דאלגינס פון 442 אדעלייד סט. וועסט

רעסטאראנען

ב. גאלדענבערג 63 עליזאבעטה סטריט

עופות צום שעכטען

סט. פעטריק מארקעט 138 קווין וו. 671½ ריטשמאנד וועסט

BUSINESS CHANCES
ביזנעס פריפען און צו פערקויפען

אן איינגעטריטן פלאץ קלינג און פרע־סינג צו פערקויפען. נאכפרעגען 94 עלי־זאבעטה סט.
8448—10—10)

צו פערקויפען איין פיאנא זעהר ביליג נאכפרעגען „זשורנאל" אפיס באקס 424
8443—10—6

פערלאנגט איין ליידים שניידער אויף איין פינישער ביי א ליידים טיילער, אין 842 דאווערקארט ראוד.
8446—10—5)

שעכטער'ס

סטאר אין דער איינציגער פלאץ אין האמילטאן וואו אלע אידען, סיי האמילטאנער סיי פרעמדע קומען זיך צוזאמען. עס איז א פלאץ וואו איהר קריגט פון אלעמען דריי־גוד, קלאהטינג, מענס פורנישינגס און דאס גלייכען. אויך א גרויסען אויסוואהל פון אידיש נאציאנאלע, און רעליגיעזע ארטיקלען, ווי: טליתים, סדורים, ציצית, מזוזות, מחזורים, תפלין שנה טובה קארטען, אידישע מוזיק, אי־דישע ליטעראטור, ראמאנען, דיקשאנערס אלע טעגליכע און וועכענטליכע אידישע צייטונגען און זשורנאלען. איך גיב אויך ארויס חתונה ליסענס, סיטיזען פייפערס, שרייב אונטער אפידייוויטס, געזעצליכע דאקומענטען און זאו וויטער. סטאר איז אפען ביז 10 אוהר אבענדס. געדענקט דעם אדרעס.

שעכטער, קארנער יארק און פארק, איין בלאק פון דעם סיטי האל.

James L. SHEKTER
Justice of the Peace, Issuer of Marriage Licenses and Citizens Papers.

כשרות דירעקטארי

בהשגחה הרב מאיר צוי לעווי

די שטאדטישע ועד הכשרות בעט פאטראניזיגן נור דיעזע קויפען פון די כשרסטע שלאכטהייזער וואס די כשרות איז על צד היותר טוב איז ביי דער שחיטה קיינע סרכות ווערט גענומען, שוחטים מומחים, דער רב ובדיקה יעדען מאהל.

בוטשערס וויל זיי

שלמה גארדאן 65 עליזאבעטה סטריט,
מרדכי וואהל, 30 ארטהור סטריט
משה סילווערשטיין, 115 ענגעס סטריט
יוסף סקאב, 27 באלדווין
לייבאוויטץ 80 קענזינגטאן
חיים וויסבערג 60 קענזינגטאן
יצחק סילווערשטיין 147 ענגעס סטריט
משה וויינגארטען 41½ ענדרים סטריט
פאלאק און זימעיק 151 מארקהעם טעל. קא. 1981
נחמי' סאלקאוויטש 92 ארטהור
מרדכי פיינשטיין 270 פארלאמענט
בעל בערקין 707 קווין וועסט.
מרדכי ספרלינג 687 ריטשמאנד

באקראק בראס. 234 יאנג סט.

ספעשעל סייל

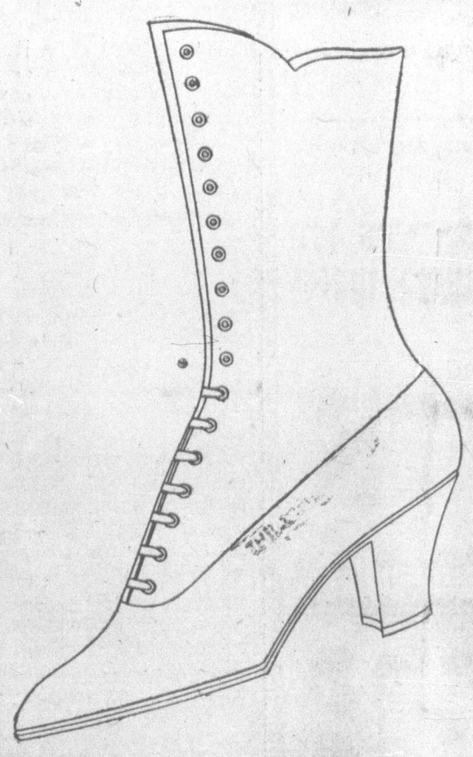

פרויען שיך

פיינע פרענטש קיד, פאטענט אדער ליים, נייעסטע סטיילס. הייקאט עפעקט. ווערטה $7.00 און $8.00

ספעשעל פאר דיעזע וואך

4.95

קינדער שיך

זענען אלערדינג דוצירט צו ביי־ליגע פרייזען פאר אונזער יום־טוב אויספערקויף

מיר האבען אויך א פראכטפאל שעהנעם אויסוואהל פון באעס שיך צו ביליגע פרייזען צוליעב יום־טוב

Bachrack Bros.
234 YONGE STREET

אלע זיינען שוין איבערצייגט אז מיר זיינען א קינסטלער א מוהל, און פסדר ברשין, רופט איהם און איבערצייגט זיך אדרעס 233 בעווערלי סט. אלעגאן פאלערזש 9033.

הודעה מדרב מאיר צבי לעווי ע"ה

באלדווין טעלעפאן קאלעדזש 6903.

איהר נעפינט מיך צו יעדער צייט אין הויז צו ענטפערען אלע רבנישע ענינים דהיינו שאלות, דין תורות, עצות, טובות בין איש לאיש, אויך צו פעסטען אלערליי נאכ'ן אידישען דין און אויך פרי־קדושין. ווארום זאלט איהר אין אזא שלעכטער צייט אוועק ספענדען אומזיסטע געלד אויף אלערליי נערישקייטען, ווען איהר קענט בעקומען הוראה וקדושין ביי מיר אין הויז מיט די בעסטע צופריד־ענ־איים, אפילו מערידזש לייסענס וועל איך אייך פערזארגען. נאט וועט אייך געבען א גוטען מזל אין מיין הויז.

קומט אין הויז, אדער טעלעפאנירט אויף דעם אויבענדערמאהנטען אדרעס.

ליעבע, האס און ראכע

און אינטערעסאנטער און שפאנענדער ראמאן

בעארבייט פון ל.־ס.־ד.

(272־טע פארזעצונג)

ערשט דאן וועט זי איהם איהר ריכ־טיגן געזיכט צייגען, דאן וועט ער איהר אמת'ן געשטאלט דערקענען, און דאן וועט זי אלעס טהאן — איהם צו פערניכטען!

דאס האבען די קארטען געזאגט און דעסהאלב בעשווער איך דיר, פון אונזער ליעבע וועגען, פריידריך, פערטרוי ניט אזוי פיעל דער פירשטין, גלייב איהר ניט אלעס וואס זי זאגט, דיר, פרויען איז שווער צו אורטהיילען, דו קענסט אין זייערע הערצער ניט איינדרינגען — איך ווייס אבער, געליעבטער, דאס דיא קאר־טען זאלען מיר דיזען מאל האבען גע־נזהרט.

אז טרענק האט דעם בריף ביז צו ענדע איבערגעלעזען, האט ער נאך לאנג אויף דעם געקוקט, איהר זארגען זיך פאר איהם האט איהם טיעף געריהרט.

פערזונקען אין געראנקען האט ער דעם בריף צו זיך אין טאש געגומען, און וועהרענד ער איז צו דער פירשטין גע־פאהרען, האט ער די גאנצע וועג פון אמא ליעם וואהרנונג געמיזט הענקען, זי האט איהם פון זיין שלאף אויפגעוועקט.

איהם איז דאס שין אויך אויפגע־פאלען, דאס די פירשטין האט קיינמאל איהר פערגאנגענהייט דערמאנט און עס איז איהר זעהר פייגליך געווען, ווען ער האט דערפון א מאל גערעדט — ער האט דאס אבער פאר ניט אזוי וויכטיג געהאל־טען.

ווען אמאליע האט רעכט — ווען די ריינדשאפט, וואס די פירשטין האט איהם בעוויזען, איז נור א מאסקע געווען, הינטער וועלכע עס פערבארגט זיך עפעס אנדערש.

דיזען מאל איז ער מיט געמישטע גע־פיהלען אין דאס הויז פון דער פירשטין אריינגעטראטען.

די קאמערפרוי האט שוין פון זיין קומען געמוזט וויסען, ווארום זי האט איהם אהנע אנצומעלדען צו דער פירש־טין אריין געפיהרט.

— אה, ענדליך קומט איהר, ליעבער פרעגונג! האט די פירשטין פון דיזואן אויפשפרינגענדיג, מיט א מערקבארע אונ־געדולד אויסגערופען, איך ערוואר־ט אייך שוין לאנג!

טרענק האט אן ענטשולדיגונג געש־טאמלט וועהרענד זיין בליק האט דורך דרינגענדער ווי זאנסט אויף דער פירש־טין געקוקט, ריכטיג ווי ער וואלט אויף דעם גרונד פון איהר זעעלע געוואלט זעהן.

די פירשטין האט היינט א בעזונדע־רע פערפיהרערישע טאלעמע געטראגען.

די שעהנע פרוי האט אויסגעזעהן אויסערגעוועהנליך אויפזערעגט צו זיין.

טרענק האט איהר געגענאיבער פלאץ געגומען.

ער האט דעם העלישען פייער אין איהר בליק גלייך בעמערקט.

— איהר זייט ביי דער קוייזערין גע־ווען, רודכלויבט?

— יא, מיין פריינד, איך האב איהר אין א זעהר גנעדיגע שטימונג געפונען; איך האב פון אייך זעהר וואהרם גערעדט און זי האט מיר שמייכלענדיג צוגעהערט. אז איך האב איהר אבער מיין ביטע געש־טעלט, זי זאל אייך א שטעלע געבען אין די מאנארכין איבערראשט געוואהרען.

— דאן אבער האט זי מיר פערשפרא־בען, אייך אין מיניסטעריום —

— אה, איז עס מעגליך, האט טרענק ווי בערוישט געיובעלט, דאס האט די קוייזערין געזאגט — אה, אויך דאס האט איהר פיר מיר ערדייכט! דאנק, טייזענר דאנקען — איהר זייט דער . . .

— שטיל, שטיל, מיין פריינד, איך בין נאך ניט צו ענדע, האט די פירשטין מיט א זעלטזאמע אויפגליהענדען בליק אויסגערופען, אזוי שנעל לאזט זיך דער בליק דאך ניט פאנגען! די קוייזערין געזעלט א בערינגונג —

— א בערינגונג — און וועלכע! האט פריעדריך אונרוהיג געפרעגט.

— די קוייזערין האט אייך דורך דער צייט וואס איהר זייט דא שעצען געלע־רענט, מיין פריינד, דאריבער וואלט זי אייך וועלען דויערענד צו רוסלאנד צו בינ־דען. זי שרעקט זיך אבער, דאס איהר וועט אין א געוויסען טאג זיך צוריק נאך דייטשלאנד אומקעהרען, אום דאס, וואס איהר וועט דא ערפאהרען און לערנען, אין ערהייב פיר די נוטצען פון אייער פא־טערלאנד צו פערוועגדען

— דאן האט די קוייזערין א טעות אין מיר! האט טרענק אויפגעבראכט אויסגערופען — איך בין קיין פערערעט־הער!

— ניין, ניין, באראן דאס מיינט ניט די קוייזערין, איז איהם די פירשטין האסטיג אין די רעד הערייننגעפאלען, זי מיינט אייך ניט צו בעליידיגען

— זי מיינט נאר, דאס עס ליעגט אין איהר אינטערעסע, אייך אויף א ליינ־גערע צייט צו רוסלאנד צו פעטלען. מיט דעם נייעם פאסטען וואס זי וויל אייך געבען, מאכט עס זיך ביי אייך נויטה־ווענדיג, דאס איהר זאלט מיט א רוסישע אריסטאקראטישע דאמע הייראטהען, דאס וועט ניט נור אייער שטעלונג בעפעסטי־גען, זאנדערן עס וועט אייך אויך ענגע־ר מיט רוסלאנד פערקניפען דאס איז די בערינגונג, וועלכע די קוייזערין האט גע־שטעלט, ווען זי זאל אייך א שטעלע אין מיניסטעריום געבען!

א שטילקייט האט איינגעגע סעקונ־דען אין צימער געהערשט, די פירשטין האט דעם ברענענדען בליק פון טרענקען ניט אראבגענומען.

ער איז אויפגעשפרונגען און מיט האסטיגע טריט האט ער דעם צימער דורכגעמאסטען.

— אה, האט ער אויפגערעגט אויס גערופען, דאס איז יערענפאלס א שטעכעב דיגער דארן ארום דער עהרליכער ראוה. איך זאל מיין פרייהייט געוויסערמאסען דאפיר פערקויפען — ניין, ניין, דורכ־לויכט, דא האט זיך די קוייזערין אין מיר גענארט.

— ווי גערן איך בין די שטעלע צו בעקומען — אום דיזען פרייז אבער — מוז איך דאנקען!,

ווי א שלאנג האט זי זיך פון דיזואן אויפגעהויבען און איז צו איהם צוגעקו־מען, אהנע דעם ער זאל דאס האבען בע מערקט.

ערשט, אלס זי האט איהר האנד אויף זיין ארם ארויפגעלייגט, האט ער זיך צו איהר אומגעקעהרט.

די שעהנע פרוי איז אזוי נאהענט פון איהם געשטאנען, דאס ער האט איהר וואהרמען, אטהעם געפיהלט און ער האט געזעהן ווי איהר בליק האט זיך אין איהם איינגעגראבען.

— איז דאס אייך ווירקליך אזוי שווער, די פעסעלן פון דעם פערהייראטהע־טען לעבען אויף זיך צו נעהמען, זייט איהר דען ניט אים שטאנדע אזוי ווייל וואל לייעב אייך גליקליך צו מאכען? האט שטיל ווי בעצויבערענד אין זיין אוי־ער געפלונגען.

די פירשטין האט זיך צו איהם צו גענייגט, זי האט זיך צו זיין ארם צוגע־דריקט, ער האט דעם ליידענשאפטליזען לעבען דורך איהר געשטאלט גליהענדיג געפיהלט — זיינע געראנקען האבען זיך אנגעהייבען צו טומלען, די פערפיהרע־רישע פרוי האט שמייכלענדיג צו איהם ארויפגעקוקט — זי האט עס זיך פער שפראכען, דעם דייטשען בער היינט פיר זיך צו געווינען.

— פריעדריך, האט זי ווייך מיט א שטילע שטימע געשטאמעלט, זייט אפען געגען מיר, געגען אייער פריינדין — זאגט מיר, איז אייער הארץ ביי אונז אין רוס לאנד ווירקליך קאלט געבליעבען? האט גאר קיינער פון די אלע פרויען, וועמעס הערצער זיינען אויך ענטגעגען געפלויגען אייער הארץ ניט געקענט ריהרען? א איבערלייגט זיך דאך, פריעדריך, אייער גאנצע צוקונפט הענגט אפ פון דיזער שטונ־דע — עס איז ניט גוט, זיך געגען דער קוייזערין צו שטעלן!

— איבערלייגט זיך — וואלט דאס ניט א גליק פיר אייך געווען, ווען איהר וועט דא אין רוסלאנד א קארריערע מאכען האט איהר דאס שוין לאנג אליין ניט גע־וואלט?

און אז ער האט גלייך ניט געענט־פערט, האט זי אין א זאנפטען טאן ווייי־טער געזאגט:

— איז דאס אייך ווירקליך אזוי שווער, פריעדריך, א פאסענדע פיר אייך צו געפינען? ווילט איהר זיך גאר קיין בעקומעמע, אטגענעהמע היים ניט גרינ־דען?

ווי זיך אליין פערגעענדיג האט זי מיט איהר גאנצען קערפער אויף זיין שיל־טער אנגעשפארט, ער האט די ווייזע, פו־לע געשטאלט ביי זיין זייט געפיהלט און פלוצלינג אהנע עס אליין צו וויסען, האט ער איהר מיט זיין ארם ארום גענומען.

— דורכלויכט, האט ער אסהעמ־לאז געשטאמעלט. אייערע ווערטער צו טומלען מיר — איך — איך — ווייס ניט ווי איך זאל אייך פערשטעהן —

— מוז איך נאך דייטליכער רעדען, פריעדריך? מוז איך אייך לערנען, אויב אייער הארץ האט נאר קיין ווארעמען געפיהל פיר דער, וועלכער רופט זיך איי־ער פריינדין און וועלכע וואלט טיט פריי־דען אלעס אוועקגעגעבען, אום אייך ווירק־ליך גליקליך צו מאכען?

מיט בלוט פערלאפענע אויגען האט זי איהם ארויפגעקיקט, דאס בלוט איז איהר שטירמיש דורך די אדערן געפלו־גען, די נאהנטקייט פון דער שעהנער פרוי האט איהם אין גאנצען צומישט, און נאך געכער האט ער זיך צו איהר אראבגעבייג־גען.

— מיין גאט, דורכלויכט — פון מיינעם וועגען אליין האט איהר דאס אלעס פיר מיר געטהאן? אייך פערדראנק איך אלעס, וואס איך בין און וואס איך האב, איהר פערוואהרפט מיר מיט אייע־רע וואהלטהאטען —

— שטיל, שטיל, פריעדריך, איך וויי־ס דאס ניט הערען — איך האב דאס יא גערן געטהאן, איז זי איהם ליידענשאפט־ליך אויפגערעגט, אין דאס וואהרט אריין געפאלען; און איך פערלאנג דאך דאס אין־גאר ניט, ניט מעהר ווי אביסעל פריינד שאפט — איין וועניג ליעבע, פריעדריך!

(פארזעצונג פאלגט)

ווילט איהר איין זינגער מאשין פאר הויז אדער שניידער נייע און סעקאנד הענד מאשינען פערקויפט צו ביליגסטע פרייזען.

L. BREITSTEIN
614 College St. Tel. Col 8531

Real Estate
צו פערענטען

א רום צו פערענטען אין א זעהר אנ־שטענדיגע הויז. נאכפרעגען 87 מיקאל סטריט.
8438—9—5)

א הויז אדער רומס צו פערענטען אין וואלטאן סט. נאכפרעגען 18 סט. פעטריק סטריט.
8418—10—5)

צו פערענטען א גרויסע, שעהנע רום פוירנישט אדער ניט געפוירנישט ביליג רענט. נאכפרעגען 109 מארקהאם סט.
8447—10—6)

צו פערענטען א סאליד בריק הויז מיט פארנים און אלע בעקוועמליכקייטען. אין קאר סטריט. נאכפרעגען 263 דיטש מאנד סט. דאס הויז איז אויך צום פער־קויפען, פרייז $2,600. קעש $100. פראנ־ט עדזש 100 ביי 18 מיט א ליין.
8453—10—6)

צו פערענטען 2 אדער 3 שעהנע ליכ־טיגע רומס מיט אלע קאנוויניענס ביי איין אנשטענדיגע קאפעל, גלייך צו מופען. פרעגען 159 יוקלעד עוו.
8452—10—6)

אחינו בני ישראל

פערגעסט ניט דעם פסוק וואס איהר זאגט 3 מאל אלע טאג

וכמדתם אותם זאת בניכם

און ברענגט אייערע קינדער אין תלמוד תורה 81 טשעסטנאט סט. ווי עס זיצט א שטענדיגער מלמד און א משגיח צו לער־נען תנ"ך און תלמוד ווי אויך שרייבען אידיש מיט די בעסטע לעהרער.

מיר מאכען קיין אונטערשיעד ארעם און רייך. גערעכנקט און פערזאמט ניט די זעלטענע געלעגענהייט

הקאמיטע

ווי אויך בעטען מיר צו פאטראניזיגן אונזער ווירדיגען קאלעקטאר אברהם יצחק פיעשעווסקי וואו ער וועט קומען צו אייך אויף שבחות

פייער ברשפערס פאר די ווינטערס.

ווען עס פרעסט ביי אייך א פייער, היינט ביינאכט פעלעפאנירט סיין 3239, ביינאכט הילקרעסט 3567. קאנארינן ארדשאפסענס און אינספעקטאר ביורא 14 פארשאנט סט.

ארבייטער פערלאנגט

פערלאנגט א פרעסער פאר א קלייניג און פרעסינג סטאר אדער אין אווענד און שבת. נאכפרעגען 1½ בלור סט. וועסט. 5. קאהן.
8445—10—6)

פערלאנגט ביי מענער ארבייט פא־קעט מייקערס, לייניגנ מייקערס, סיס פרעסערס אויף איין באטען נייער. פרע־גען מר. קאהן 310 יאנג סטריט.
8440—9—6)

פערלאנגט פרעסערס, שניידער, אפ־ריימערס און פיניישערס אויף מענס קאטס בעסטע ווייידזשעס וועס געצאהלט ווערען פרעגען ביי די ראיעל האלסיל טיילארס 569 קווין סט. וועסט, ערשטער פלאר.
8451—9—9)

2 אינטעליגענטע מיידלאך פערלאנ־גען א שעהנע רום מיט באדד אין איין אנ־שטענדיגע הויז. שרייבען „זשורנאל" באקס נאמער 425.
8444—10—8,

דער אלט בעקאנטער פיינטער און פייפער הענגער ב. שאפיראה 231 בעווערלי סטריט פאן קאלעדזש 7573
8290—10—5

פערלאנגט א באדבער מוז זיין א גוטער. פרעגען סעמיועל 277 קווין סט וועסט..

פערלאנגט פוירסט קלעס שיעפער און לייניגנ בעסטער אויף שניידער און א סליוו אפרייטער. זיך נאכפרעגען 117 קינג וועסט 3־טער פלאר.
8414—10—4)

פערלאנגט א שניידער צו ארבייטען פון שטיק אדער ביי דער וואך גוטע ווייד־זשעס געצאהלט נאראנטירט סטעדי אר־בייט. נאכפרעגען די רויס עוו. קאסטאס טיילארינג קא. 218 רויס עוו.
8424—10—9)

פערלאנגט א פוירסט קלעס פרעסער ביי ספעשעל קאוטס. נאכפרעגען בימי־גער טיילערינג 260 ריטשמאנד סטריט.
8422—10—5)

פערלאנגט אפרייטארס און פאקעט מייקערס און שניידער ביי קאוטס. נאכ־פרעגען 549 קינג סט. וועסט.
8421—10—5)

פערלאנגט עקספיריענס פעלערס און נייערס צו קאוטס, סטעדי ארבייט, גוטע ווייזעס. פרעגען הימען 191 דזשאן סטריט.
8427—10—5)

פערלאנגט א גוטען לייניגנ מייקער פרעגען 107 פראנט סט. איסט.
8426—10—5)

קאנגרעגיישאן שראית ישראל אנשי לידא פערלאנגט א שמש. נור פעהיגע זאלען זיך מעלדען. פרעגען ביי מר. קלינג 309 קווין סט. וועסט.
8428—10—5)

איך ווינש אלע דזשאנקשאנער אידען א כתבה וחתמה טובה.
אברהם ווינער, 149 מאראיא סט.
8429—10—5)

דארפט איהר א טלות א מחזר א שנה טובה

קומט צום אלט בעקאנטען מוכר ספרים פ. סיימאן 74 עליזאבעט סטריט ביליגער ווי איבעראל. קאנטרע אדרעס ווערען ראי־יעל און פינקטליך בעהאנדעלט.

מזן משגאוויץ
שוחט ומסדר קדושין

אלע זיינען שוין איבערצייגט אז איך בין א קינסטלער א מוהל, און פסדר ברשין, רופט איהם און איבערצייגט זיך אדרעס 233 בעווערלי סט. אלעגאן פאלערזש 9033.

באלדווין טעלעפאן קאלעדזש 6903.

איהר נעפינט מיך צו יעדער צייט אין הויז צו ענטפערען אלע רבנישע ענינים דהיינו שאלות, דין תורות, עצות, טובות בין איש לאיש, אויך צו פעסטען אלערליי נאכ'ן אידישען דין און אויך פרי־קדושין. ווארום זאלט איהר אין אזא שלעכטער צייט אוועק ספענדען אומזיסטע געלד אויף אלערליי נערישקייטען, ווען איהר קענט בעקומען הוראה וקדושין ביי מיר אין הויז מיט די בעסטע צופריד־ענ־איים, אפילו מערידזש לייסענס וועל איך אייך פערזארגען. נאט וועט אייך געבען א גוטען מזל אין מיין הויז.

קומט אין הויז, אדער טעלעפאנירט אויף דעם אויבענדערמאהנטען אדרעס.

ביטערע הערצער

(ערצעהלונג) פון א. ד. גלושאקאוו

(ערשטע פארטזעצונג)

זיי האבען זיך בעקוועמער אריינגע־זעצט אין דיזוואן און האבען אנגעהויבען דערעהן גראבע פאפיראסען. אין שטוב האט געהערשט א שטילקייט. די מיידלאך האבע זיך אונבעמערקט ארויסגעמאכט פון שטוב. אין ווינקעל ביים אויווען האט א קליין מיידעלע געטרייסעלט א מולטעריל אין וועלכער עס איז געלעגען א קליין נפשל. די הויכע אידענע וועלכע האט געשאלטען און געשריען א וואכענדיגע איז גראערע יעצט געלעגען שטיל אין געכאפט א דרעמעל.

— מיינסטו דאך חיים יאסע אז איך האב פאר מיין איציקס חתונה מיט מיין „שרה" ניט אויבערערעדט? מיר האט דאס הארץ געזאגט אז ווי א זייגער זאגט אן די צייט. — מיר איז ניט געפעלען — זאג איך צו מיין אידענע, די בריעף די אנאנימע: ' איך זאל זיך איידער די חתונה וועט זיין ארומקוקען. ווער די כלה איז... זי האט במחילה מיט א קריסט — און זעהט קוקט זיך ארום... עס פאסט ניט אזא פרייע פויגעלע פאר אייער איז קען... ער איז א שטילינקער אן עהרלי־כער ממש א גאנט רחמנות אויף איהם". זאג איך צו מיין פלונית'טע: נו? מעהר פעהלט אונז נאר ניט? הערסט וואס מען שרייבט? טאטער איז עס חלילה אמת?

— ווייס איך וואס? זאגט מיין שרה. — מען פלאפעלט! אין א שידוך זאך רעדט מען אלע מאהל, סיי גוט און סיי שלעכט. מען פערזינט ניט. הער זיך ניט צו! איז געבליבען אזוי, מיר האבען עס געמאכט אונטערען האגד, און איצט אך און וועה צו מיר... מען קען ניט זעהען איציקס צרות. ער קען א גאט ניט דורך געהן. מען טייטעלט אויף איהם מיט דיא פינגער. אט איז דער שנעלער טאטעס! א וואך נאך דער חתונה עס איז שוין דא! הערסטו חיים יאסיע! איך בין שוין ברוך השם א בן חיישים ולא זכיתי, איך האב נאך אזא זאך ניט געהערט אפילו אן עהם זאל בלייבען א גולם!... הענסט האבען אין דעם א בעגריעף? א פוער זאל מיט מעשען מען זיצט מען טאנצט מען רעהט זיך און קיינער האט גאר אט בעמערקט און קיינער האט זיך גאר ניט אנגעשטויסען, אז די כלה איז געווען שוין צו דער חתונה גרייט צו זיין מוטער... דו וועסט מיר גלויבען חיים יאסיע? איך שעהם מיר קוקען לייך אין די אויגען מיין זוהן איציקען. וואס הייסט? ווי איז מען האט אזא פרא ארם? ווי זאגט דער־גוי — זגאלי אפשי טשטא קופאזאלי. דיאמאנען זעהען דאך וואס מען קויפט! און צוריק א שמעס טהאן, איז מיין איציק האבען נאר ניט דאך ניט פון די גראבע נארא ניט... מען האט דען געקאנט גוט ארום הערען זיך? עס איז געווען צייט וואס? אז בסך הכל האט זיך איציק מיט רבוהה־לען חתן כלה ווייז נאר צוויי מאהל געווהען זיך. עפעס איינמאהל איז מיין איציק געפאהרען אויף א שבת צו דעם מחותן, האט ער ווינציג וואס געקענט מיט זייזי כלה רעדען פערבראענגען, בעקענען זיך גוט, ווייל דער מחותן האט אלץ געהאל טען אין אויספארשען און אויספרעגען מיין איציקען און אז איינמאל אויף א שבת איז די כלה געווען געקומען צו אונז איז זי שוין זונטאג צוריק געפאהרען. זי האט ניט קוין צייט"... נו קען מען זיך ארומזעהען? קען מען עפעס א מעג שען פו צוויי מאהל וויסען? "הוי דן לכף זכות" זאגט דער פרש. מען קען ניט פערדעכענען מיין איציקען פון די גראבע נאראנים!...

— הער מיר צו ברוך — האט אנגעהויבען חיים יאסיע. און א שידוך וואס עס קען זיך טרעפען קען מען מיט קיין מעג־שען שכל ניט בעקלעהרען אטוואס. דאך האסטו צוגעאיילט מיט'ן שידוך. אטוואס הערסטו, דאס איז דאך אלמעגער שאלה! נור איך זאג, קיינער איז אין דעם ניט שולדיג. עס איז נור בעשערט אזוי מיין איציקען צו האבען שמערצען. מיינסטו דאך אז דאס איז שוין גאר? עס הויבט זיך ערשט אן א סדרה פון קאפדרע העכישען אין יסורים... ווארום מיין איר־ציק זאל בלייבען מיט איהר אויף א לעבען איז ניט שייך! על פי דין טאר מען ניט! מיר זיינען דאך כהנים און זי איז — אישה חונה וחללה"... וואס וועלען לייט זאגען? מען וועט דאך אין שטעדטעל אונז פערשטיינען... איז געבליבען ביי אונז אפגט. זי! זיינען דאך אומעטום אונז זערע ארעלאך זאלען געזונד זיין! האט איהר אימיצער א בורטשע געטהאן אז מיר האלטען שבאל. זי קען בעטען איהרע הוצאות החתונה אנערערש געהמט זי קיין גט ניט. נו, איז מיר גוט? נחת פון קינדער!.. און א הוספה דערצו. מיין טאכטער וועלכע איז שוין אויף געוואָרען א כלה פאר מיין איציקס שוואגער ווערט אזוי שדוך. דער חתן זאגט: אויב איציק וועט נטן מיין שוועסטער דארף איך ניט אייער צירעלען פאר א כלה. הערסט דבורים? און שוה בשוה וויל איך שוין ניט, און מיין איציק אודאי ניט אפילו מיין טאכטער וואלט ניט ארען עס זאל זיין געפאדעמט און געבונדען. נור ווער הערט זי! אט האסטו דיר מיינע גוטע צרות צו וועלכע איך קען מיר גאר קיין עצה ניט געפינען.

3

ר ברוך האט פערענדיגט זיין ערצעה־לען מיט א שווערען זיפץ. ער האט ארויס־גענומען ארויטע טיכעלע האט אבגעוויש־טען שטערען און האט אנגעהויבען צוגריי־טען זיך א פאפיראס מיטען.

ר' חיים יאסעס אויסטערקזאמקייט איז געווען צו ר' ברוך'ס ערצעהלונג ניט גאר פון די איבערגעגעבענסטע. ער האט אויך אפט געוויפצט, און זיין גערארגט האט געשוועבט די פראזע: "ניט קיין מדע פערצ צרות פון מיינע'... ר. ברוך האט פערשטאנען אז קיין עצה וועט ער שוין היינט פון זיין גוטען פריינד ניט בעקומען. ער האט געלעזען אויף פיים יאבעס פניט וועלכער האט אויסגעדרייקט פיעל שמערצ ליכע וועהען. ר' ברוך האט זיך געוואלט נעהנטער בעקענען מיט זיין חברס סודות און ניט פיעל ווארטענדיג האט ר' ברוך א פרעג געטהאן:

— הער חיים יאסע. איך קען עס ניט פערשטעהן. וואס איז מיט דיר? מילא דו ווילסט מיר גאר ניט קיינמאהל דערצעה לען — מסתמא רעבענסטו מיך פאר מיט קיין קלוגען אבער וואס האסטו עפעס אזו גלייכגילטיג אויסגעהערט מיינע שמערצ ליכע נייעס? דו זאלסט שווייגען... מיר וואגדערט עס זעהער...

— הערסטו ברוך! האט הייב יאסע אנגעהויבען " דו ביזט שוין אזו געוואהנט געוואָרען אטוואס, ווען דו האסט עפעס ווריכטיגע פראגען, אויף וועי כע דו ווילסט בעקומען אן ענטפער, א עצה געפינסטו מיר אין דערצעהלסט מיר אטוואס.. צו מיין ענטפער אדער עצ איז געגוג גוט און פאסיג צו פערלייכטע רען דיינע שמערצען צו ניט דאס ווייל איך ניט אטוואס אבי דו פיהלסט זיך גאר דעם ווען דו הערסט אויס דיין ביטע הארץ אביסעל לייכטער אויף'ן הארצען אטוואס... אבער ביי מיר איז דער גלויבע דערצעהלען יענעם ניטא. מיר איז ע: טרעפט זיך עפעס אן עת ארה איז למכאוב אין לי תנחומים, צו מיינע מכות איז גאר קיין פלאסטער ניטא, אטוואס. דו זאגסט: אז איך בין גליקלאך מיט מיינע טעכטער אי האסטו ברוך א טעות! ניט מיט אטוואס, אז מען איז אפיציעל שטיל אי נאך ערגער איידער מען איז צו פרעהלאך אויב דו ווילסט נאר זיך געהענטער בעק־נען מיט מיין אונגליק וועל איך דיר אלס פריינד דערצעהלען פון שחרית ביז עלינו צו אונז אין שטעדטעל איז געקומען א בחורל, ניט לייך צו די הייגע נאוורדיקען בחורים, וועלכע ווייסען ניט מעהר ווי אנטהאן פאר דריי קאפיטעס א קראנגלע אויף'ן האלז און פאר איין קאפיקע סעמ־יאטשקעס געהט ער שוין אין גאס מיט א מיידעל נעגערעמט, און דערט שוין וועגע לייכע, אטוואס. דאס איז געווען א ביין סארט בחור, ממש אן עין הדעת! מספיר אין שוהל? איז מספיר! לערנען א פרי משניות? איז געלערענט מיט אזא התלהבות אטוואס. פערקעהרט אויף חתונות טאנצען, ניט קיין "חסיד'ל", אדער א "קאזאק" נאר טאקי מיט מיידלאך נע הרעהט זיך, אט די "וואלצעווערס"... אלע מיידלאך זיינע געווען די כפרה פאר זיין טאנצען, אטוואס... מילא העניע שלום שאיעס מיידעל וועלכע רעכענט זיך פון הוים, האט פערמאטערט איהרע עלטערן, פיטוט קראנק געמאכט מען זאל ריידען מיט דעם בחור. נאר אליין שלום שאיע איז דאך אזא מענש וואס עס הארט איהם ניט. און אגב ער איז דען א מבין אויף עפעס רעכטס? מיט איין וואָרט, אט־וואס דאס איז א בחור פון וכל מאמיניב שהוא, נו פערשטעהט זיך אז די הייגע נא־ווערדיקער מלמדים וועלכע האבען זיך אלע גענומען צו דער פראפעסיע שדכנות הא־בען זיי דערשמעקט אז עס איז דא א בחור א סחורה! האבען זיי אנגעהויבען איהם פארלייגען שדוכים פון וואנען דא־ווילסט נאר אליין, שטארטישע און דארפי שע און פון דערביאוגע שטעדטלאך, פון קאנאטאס, און פון סטאראדוב און פון באברוק, הכלל זיי האבען איהם קיינער ניט פערשדכנט. קלעהר איך מיר: טאמער וועט איינפאלען כאטש איין מלוד אין נעראנק אריין מיין עלטערע מיידעל סאסיע פאר דעם דאזיגען בחור, אטוואס. נאר וואו ווען? עס הויבט זיך ניט אן! און איך זאל מיר אליין זאגען א שדכן וועגען דעם, איך מיין אט דעם בחור פאר מיין סאסיען אטוואס, קען איך עפעס ניט אויף אזוי פיעל צונויפקלייבען קראזוש, ווארום איך בין נעט פון יענע מענשען וועלכע ווייסען ניט וואס ביי זיי מחילה אונטערען נאגעל טהוט זיך.... וועל איך זיך שוין כאריש מאכען ריידען? הא! שווייג איך, נאר דאס הארץ מיינס, אט־וואס, נאגט מישטוינס געזאגט, די אלע

טהעאטערע נייעס

וואס מען שפיעלט היינטיגע וואך אין די טהעאטערע.

אין היפאדראם

היינטיגע וואך איז דא אין היפאדראם דער "קעדעלין" א בילד מיט דעם נאמען "דער דעזערטירער". וואו טשארלס רעי שפיעלט אין דער הויפט ראלע. די ראלע שטעלט פאר ווי די העלדישקייטען פון א יונגען אפיציער וועלכער קוקט דעם טויט גלייך אין די אויגען אריין אהן מורא, און ליטא סטאנוואוד וועלכע שפיעלט פאר דער געליעבטער פון דעם סאלדאט שפיעלט איהר ראלע אויסגעצייכענט מיט און די נאנצע קאמפאניע מיט זייער גוטען שפיעלען שטעלען פאר אן אויסערגעוועהנ־ליך גוט בילד. פונקט ווי אלע טרייענגעל בילדער.

ב. ה. בערג שטעלען פאר א ספעציעלע פיטשור אין וואדעוויל דאס איז "די העבא נאנעס" דאס איז די קלאסישסטע מינא שורנע מוזיקאלישע קאמעדיע. דזשעק ראַ פעל דער פאפולערסטער זינגער אין טעג צער בעגלייט פון דער בעריהמטער קאמי־קערין לאטא בעקער וועלען זיין.

לערנענס און עדווארד האבען אין ארגי־געלע קאמעדיע וועלכע איז פיעל בעסער ווי די דורכשניטליכע אין וואדעוויל. בער נארד און מיינערס שטעלען פאר זייער קא־מעדיע "די אקטריסע און דער קוטשער" דאס איז א קאמעדיע וואס לאזט קיינעם ניט פערגעסען די הויכע פרייזען אויף לע בענס מיטעל. די פליהענדיגע הענריעס האבען אן אקט וואס איז איבערפילט און מיט א שטארקען פון אינטערעס. טייל־אר און ארנאלד זיינען אלע מאהל ווילקאמען צו די היפאדראם פאטראניזירער. אנדרע און אבאהא בראקא בוסטער און די קיסי־טאן קאמעדיעס פערפולען די היינטיגע פראגראם אין היפאדראם.

אין לאיעס

די "העדלייגער" און לאיעס יאנג סט. טהעאטער וועט היינטיגע וואך זיין די בע יהמטע סאליע פאמיליע וועלכע זיינען מט בעקאנט אויף'ן וואריעטי סטייזדיש מיט זייער קאמעדיע מיט ליעדער די „אינ פארמיישען ביזנעס" דאס איז איינע פון די בעסטע אקטען וואס ווערט געוויזען אין וואדעוויל. יעדע איז א סטאר פאר זיך אליין און אלע צוזאמען ווייזען ארויס עלטענע פעהיגקייט צו אמוזירען.

מיס אלע קענט וועלכע שרייבט אליין איהרע ליעדער קעהרט יעצט אום קיין קע ;ערע פון א לאנגען טור אין אויסטראליען וועט פארזינגען א קאלעקציע פון ליעדער וועלכע זי האט אליין פערפאסט.

דיקסי הערים וועלכער האט פאר די יעצטע זעקס חדשים געשפיעלט אין שיקא גא וועט צוזאמען מיט איהר קווארטעט פארשטעלען א רעוויו פון טעניץ מיט ליע ער. מיס הערים האט אנטהייל גענומען א סך קאמעדיעס און זי שטעלט פאר עטוואס הוטעס און נייעס אין וואדעוויל.

אן אויסערגעוועהנליכער סקעטש וועל־כער רופט זיך "פרוען" ווערט אויפגע־פיהרט פון דריי מיידלעך און וועלכער האט אן אויסערגעוועהנליכען פלאט, עס האנדעלט זיך ווי אזוי דריי פרוען רעדען וועגען זייערע מענער מיט אזעלכע לויב ווערטער און צום סוף לאזט זיך אויס אלע אבען חתונה געהאט מיט דעם זעלבען מאן, דער סקעטש איז פערפאסט פון קיט אן וויטער און אויסגעפיהרט פון טשארלס ה. סמיטה.

סטענלי ווארנער און פאליען נארבעט האבען א זעלטען שעהנע קאלעקציע פון ליעדער אין טעניץ מיט אויך די אקראבא־טען ווערענען אויך אנערערע, אויסער דעם איז דא דאס בילד "אונטער צוויי פאה נען" מיט מיס טהעדא בארא אין דער הויפט ראליע, און אויך דאס לעצטע פון טשארלי טשעפלין אין דער פאונשאפ.

די וואך האט זיך אויך געעפענט דער יוינטער גארדען און וועט זיין אפען א נאכצען סיזאן. דער גארדען איז אפען יע־דען אבענד 7.30 און מען ווייזט דארט די זעלבע פארשטעלונגען ווי אונטען. אלע פלעצער זיינען רעזערווירט און פאטרא ניזירט קענען בעשטעלען זייערע פלעצער מיט אויס וואך פאראויס.

אין סטרענד טהעאטער

דער גרעסטער אמעריקאנער אקטיאר ע. ה. סאוטהערן האט איינגעוויליגט צו שפיעלען פאר די "מואוויעס" און די וואך האבען די ליעבהאבער פון פאטא דראמא א געלעגענהייט צו זעהען דעם גרעסטען אקטיאר אין דער דראמא "די שטעדטעלי".

מר. סאוטהערן קומט פאר אין דער ראלע פון א פינאנסיסט מיט דעם נאמען וואריינג וועלכער האט איין מאטיו און זיין לעבען און דאס איז איך מוז, און וועל האבען דאס בעסטע! דערפאר וועל איך בעצאהלען יעדען פרייז און איך וועל זיין צופריעדען."

אבער מיט דעם מאמענט וואס די ואך וועלט מיינע דאן בעלאנגט זי צו מיר אליין און איך מעג דאן טהאן מיט דעם וואס איך וויל.

דערפון איז צוזעהען אז וועגן ער בענע־גענט א פרוי וועלכע ערוועקט אין איהם א פערלאנג התחתה צו האבען מיט איהר, דאן וועט ער זי זיכער קריגען און דאן וועט זי מוזען אויסשטעהן פון איהם פער שיעדענע נסיונות.

וואריינג וועגדעט און אלע מיטלען פון פערשקלאפען זיין פרוי לעלא מיט זיינע מאדנע געוואוהנהייטען. אזא לעבען וועדט איהר אונערטרעגליך און זי בע־שליעסט אז אויב וואריינג וועט זי וועלען אונטערדריקען גאר מיט דעם איינציגען רעכט וואס ער האט בעצאהלט א גרויסע סומע געלד צו איהר פאטער און איהם גע ראטעוועט פון שאנדע וועט זי גלייך פון איהם אוועקגעהען. און דערפאר מאכט זי אן איינוועסטמענט און וועלכען זי פער־רעכנט זעהר א סך געלד און זי ברענגט דאן דאס געלד צו איהר מאן מיט דער טענה אז זי גיט איהם צוריק דאס געלד און ער האט מעהר ניט קיין רעכט זי צו אונטערדריקען. די קומענהע טעג זיינען זעהר ביטערע פאר וואריינגען וואס דאס דער גאנצער צייט האט ער זיין פרו גאמת ליעב געקראגען. ער ברענגט זי צ ריק ניט דערפאר ווייל ער האט בעצאהלט געלד פאר איהר נאר פאר ליעבשאפט.

מר. סאוטהערן איז אהן צווייפעל דער בעסטער אקטיאר וואס לעבט ביי דער היינטיגער צייט און זיין גאנצע קראפט האט ער אויף אויסגעגעבען אויף'ן ליי־בוועגד.

מיט זיין ערשטען ארויסטריט אויף די מואוויעס האט ער זיך ארויסגעוויזען צו זיין דער בעסטער פאר דער קאמערא.

אויף די איבריגע אקטיארען זיינען געקליבענע. פעניע הייליאנד איז ניט נאר א זעלטענע שעהנהייט כאר אויף א עלטענע טאלאנטפאלע אקטריסע און אין דער שטיק האט זי נאך בעסער געשפיעלט ווי אין די פריהערדיגע ראלען.

דאס שטיק וועט געשפיעלט ווערען דאן שרישטאג פרייטאג און שבת.

וואס איז מיט אייערע פרינטינג?

מיר מאכען די בעס־טע דרוק זאכען פון דעם קלענסטען . . .

וויזיט קארט

ביז די גרעסטע

צייטונג

וועגען איהר דארפט האבען פרינטינג און איהר ווילט זיין זיכער צו האבען א גוטען דושאב געמאכט אין צייט, און ריכטיג אטענדעט

טעלעפאנירט גלייך צו דעם

„אידישען זשורנאל"

אונזער פארטרעטער וועט צו איהן קומען און אייך געבען דעם ריכטיגען פריי.

פרינטינג דעפט.

„אידישער־זשורנאל"

251-253 קווין סטריט וועסט — טעלעפאן עדעלייד 3967

איהר ווילט דאך, אז זי זאל זיין גוט געמאכט, פון פעהיגע יוניאן ארבייטער, וועלכע האבען צו הילף די מאדערנסטע מאשינען.

ווייסט, אז דער „אידישער זשורנאל" איז דער פלאן דערפאר.

ווען א שוהל, אן ארגאניזאציע, א סאסייעטי, אדער א יוניאן ווענדעט זיך צום „זשורנאל" נאך פובליסיטי, בעקומט זי עס אימער.

דער „אידישער זשורנאל" איז די צייטונג פון די טארגאנטאר אידען, ווארום זאלט איהר ניט שטיצען אייער צייטונג.

מיט געבען די פרינטינג צום „זשורנאל", שטיצט איהר ניט נור די צייטונג, נאר איהר העלפט זי דאדורך, אז זי זאל זיך קענען פערבעסערען, פערגרעסערען, און ווערען א וויכטיגער פאקטאר אינ'ם אידישען לעבען פון קענעדע.

צו פריזואט, צו פון אייער ארגאניזאציע, גיט תמיד די „דרוק ארבייט" אין „זשורנאל".

ווען איהר גיט אונז אייער דרוק - ארבייט, קאסט עס אייך ניט טייערער, און איהר העלפט בויען און אויסהאלטען א וויכטיגען קולטור - פאקטאר פאר די היגע אידען.

ביי אלע פאטראניזערס

פון אוילבוים טהעא

די אוילבוים טהעא קאמפאניע מאכט בעקאנט דעם נעעהרטען פובליקום, אז אומיצע ניט ארויס א פעקעל טהעא וואס איז עהנליך צו דעם פעקעל

אויקבוים טהעא

נאר ליידער געפינט זיך אין דעם פעקעל שמאטע וואס הייסט טהעא, נאר מאנכע גראסערי לייט נוצען אויס די געלענ־הייט און קויפען יענע שמאטע טהעא זעהר בילינ און ריידען איין די קאסטומער וואס קענען ניט לעזען אז דאס איז

אויקבוים'ס טהעא!

הערייבער ווערען געבעטען אלע די וואס טרינקען אוילבוים'ס טהעא אכטונג צו געבען אז מען זאל זיי ניט אבנארען.

אוילבוים'ס טהעא זאלט איהר פער־לאנגען און אויקבוים'ס טהעא זאל מען אייך געבען. דער נאמען אוילבוים איז אויף יעדען פעקעל און אויף אין אלע פיער קארנערס איז אויסגעשריבען

אויקבוים'ס טהעא

ועהט נעהמט קיין אנדערע וועט איהר זיי צופריעדען. צו בעקומען אין אלע אנ־שטענדיגע אידישע גראסעריס, אויף ביי די אוילבוים טהעא קאמפאניע.

M. OELBAUM
15 Grange Ave. Toronto Ont
Phone College 3919

איך דערהויבען צום ראנג פון ברי גאדיר גענעראל אין ענגלאנד

לאנדאן. —

די „לאנדאן גאזעט" דער אפיציע־לער ארגאן פון די ענגלישע רעגירונג האט בעקאנט געמאכט אז הערבערט סעמיועל זעליגמאן, א מיטגליעד פון דער בעקאנ־טער זעליגמאן פאמיליע פון באלטימערען וואס פיהרט ביזנעס אין ניו יארק לאנדאן און פאריז, האט געקראגען דעם ראנג פון בריגאדיר אין דער ענגלישער ארמיי.

דאס איז דער העכסטער ראנג וואס אן ענגלישער איד האט זיך דערדיענט אין דער ענגלישער ארמיי. גענעראל דזשאן מאסייש איז מיט א יאהר צוריק געוואָרען גענעראל. ער איז אבער אן אויסטראליער איד און דיענט אין דער אבטהיילונג פון די אויסטראליער מיליטער. זעליגמאן איז דער ערשטער ענגלישער איד וואס איז גע וואָרען גענעראל אין דער ענגלישער אר מיי.

דער ראנג פון בריגאדיר גענעראל איז דער צווייטער העכסטער טיטעל פון דער ארמיי. ער שטעהט נעקסט צום ראנג פון גענעראל מאיאר.

הערבערט ס. זעליגמאן איז געבאָרען געוואָרען אין יאהר 1880 און איז יעצט 36 יאהר אלט ער איז א זוהן פון אייזיק זעליגמאן. זיין ברודער טשארלס דייל ווייד איז א בעקאנטער געלעהרטער. הער־בערט זעליגמאן האט געדיענט אין דער ארמיי פאר א נעוויסע צייט מיט יאהרען. ער האט זיך שפעטער צוריק געצוגען און איז געווען בעשעפטיגט אין די זעליגמאן בענק. ער איז א מיטגליעד פון די לאנדאן מאקאבייער און האט זיך געלאזט דערקע־נען אין פיעלע פון די אידישע טהעטינקי־טען אין ענגלאנד.

ברייף קאסטען

די שרייבערין ווענען מיסעס זיסקי ווענען דער פאסירונג אין אין זשור־נאל געמעלדעט געוועזען אין צייט א. קאין."

מיר האבען עס איבערגעגעבען צו די בעטרעפענדע פערזאנען.

א מיהל.—

אויב מען האנדעלט אזוי געגען אייך זייט איהר געדעכט.

א חובב—

עס ערשיינען יעצט אין ניו יארק צוויי העברעאישע וואכענשריפטען 'התורן" און „העברי".

דר. ד. א. סיגעל

דענטיסט

קארנער סט. פעטריק סט. און ספער דיינא עו. אפיס טעלאפאן קאלעדזש 6073, הויז טעלעפאן פאלעדזש 6937

אברהם קאהען

באדריסטער,
נאטארי פאבליק
קאמישינער פיר נעהמען
אפידייוויטס

Office, Sun Life Building
69 VICTORIA STREET
Main 2694
Residence, 7 Salem Ave. | JUNCTION-1545

דר. מ. קייטס

דענטיסט

218½ קווין סטריט וועסט
קארנער קווין און מעקאל סטריט

DR. M. KATES, Dentist
218½ Queen St. West
Phone Main 979

אער גרעסטער אנטיסעפטיק מוהל און דער מאדערנעסטער מסדר קדושין אין טאראנטא איז

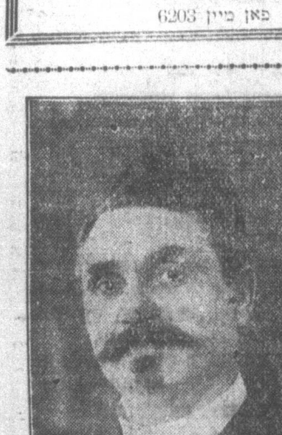

סאנטאר וולאדאווסקי

רופט מיך און איבערצייגט אייך קאנטרי לייט מענען מיך אויף אנגענעהמע רען פאר שמחות. מיין וואוהנונג איז 62 בראנזוויק עווענוי, און מיין טעלעפאן איז 1076 קאלעדזש.

מיר ארייטע אומזאנסט.

וועגען די פארשיעדענע פארמען פון די זעהר ניט לעבענס פערזיכערונגס פאליסעס ווענדעט זיך צו דער

The Travellers Life Assurance Co Of Canada
Main 4314. Office 1109 C.P.R. Building B. Seigler Manager

מ. גרייזמאנס

ניו־יארק כשר וואורשט סטאר און דעליקאטעסען
האלסייל און ריטייל
קאנטרי ארדער דעליווערט. 70—72 טשעסנאט סט
פאן מיין 6203

חזן קאפלאן

וועלכער האט פאטעטיוו פער דיענס פון אללע אידען פאטריוטיזם צו ווערען די וואס קענען חזן קאפלאן, פער די לעצטע 10 יאהר, אין טאראנטא, ווייסען עס

דארום טהוט אייער מענשליכע פליכט און פאטראניזיזט דעם יענס וועלכער האט פערדיענט פאטראניזיזט צו ווערען רעוו. מ. קאפלאן 166 דזשאן סט. מ. מ. ן

טעלעפאן עדלייד 1545, אפטס טעלע־פאן עדלייד 239. מוהל און מסדר קידושין איך גיב מערידזש לייסענס פריי צו אללע חתן כלה.

THE DAILY HEBREW JOURNAL

H. WINBERG, Pres. & Gen. Mgr.

The Only Daily Jewish Newspaper in the Province of Ontario

PUBLISHED BY

— CANADIAN JEWISH PUBLISHING CO., LTD. —

251-253 Queen Street West Telephone Adelaide 3967

SUBSCRIPTION RATES: $3.50 PER YEAR
SINGLE COPY 1c.

Entered as Second Class Mai Matter at O.P.O. Toronto, Ontario
January 22nd, 1913

וועט דאס אמעריקאנער אידענ־טהום ערפילען די האפענונגען?

דר. מאקס נארדוי, וועלכער איז אין אנהויב פון דער מלחמה פער־טריבען געווארען פון זיין היים אין פראנקרייך, און געמוזט אויסוואנדער־רען נאך שפאניען האט לעצטענס פיעל גערעדט און געשריבען, וועגען דער מלחמה און איהרע טרויעריגע רעזולטאטען. די פיעלע ארטיקלען זיינע, וועלכע ווערען אין אמעריקא פערעפענטליכט אין הויערסט'ס נייוארקער צייטונג „אמעריקען" שילדערען די רעזולטאטען פון דער מלחמה אין אלע זייערע פאזען און פערשטעהט זיך, אז ער האט אויך נעקאנט אויסלאזען די פראגע וועגען די אידען און די מלחמה. נעוויל נארדוי איז זעלבסט א הייסער איד, נאר ווייל די אידישע פראגע קען ניט אבגעטהיילט ווערען פון דער אלגעמיינער לאגע, וועלכע וועט זיך אויסלענדיג אדער ניט ווייליענדיג מוזען בעשעפטיגען מיט די קליינע נאציא־נאליטעטען, אין בסילא אויך מיט די אידען.

דר. נארדוי האט דארום דער אידען־פראגע געוויידמעט עטליכע פון דיעזע ארטיקלען, געשריעבען אין א גאנץ אפטימיסטישען טאן וועגען די רעזולטאטען, וועלכע וועלען דערגרייכט ווערען.

דריי פאדערונגען שטעלט ער ארויס, וועלכע וועלען דארפען גע־פאדערט ווערען פון'ן קומענדען פריעדענס־קאנגרעס:

(1) פולע גלייכבערעכטיגונג אין יעדען לאנד, ניט נור אויפ'ן פאפיער, נאר אין דער ווירקליכקייט.

(2) יעדעה שטאאט, בעזאונדער פון פערשיעדענע נאציאנאליטעטען און וואו די אידען פארטיילט אין א בעדייטענדע ארגאניזירטע מינאריטעט זאל דארטען אויך די אידישע נאציאנאליטעט אנערקענט ווערען, אויב די דארטיגע אידען פערלאנגען עס. — אין עס זאל זיי געגעבען ווערען יענע אלע קולטורעלע און נאציאנאלע רעכטען, וועלכע ווערען בעזוויליגט צו זיי אנהערע נאציאנאליטעטען.

(3) יענע אידען וועלכע שטרעבען צו א נאציאנאלען געמיינדע לעבען, זאלען האבען דאס רעכט פון א נבערערעגצטער איינזאמלונג און פאלעס־טינא, קענען קויפען לאנד, און קולאניזירען עס, מיט לאקאלע זעלבסט־רעגירונג. אונטער דער יעניגער רעגירונג, וועלכע וועט האבען דאס־טאוועריטעט אובער ארץ ישראל".

די פאדערונגען זענען גאנץ פאפולערע, איבערהויפט צווישען די אנהענגער פון א פרייען נוט־בערגרעצטען אידישען קאנגרעס. אין דר. נארדוים ארטיקלען איז אבער דאס א נייעס, וואס ער לעגט דאס הויפט געוויכט אויף די אמעריקאנער אידען, וועלכע וועלען עס דורכפיהרען דורך דער ארגאניזירטער קאנגרעס־בעוועגונג, און רעדענדיג וועגען די אמעריי־קאנער אידען, זאגט נארדוי:

„ד' אידען אין די פעראייניגטע שטאאטען ארגאניזירען זיך, אין פארכרייטען א קאנגרעס איף הערבסט. דורך זייער גרויסער צאהל, קראפט און גייסט, איינפלוס און אפיציעלע נייטראליטעט, זענען זיי די קאמפעטענטסטע איבערצונעהמען די פיהערשאפט אובער'ן יוניווערסא־לען אידענטהום, און ניט וועניג וועלען זיי איך געהאלפען ווערען פון דער אמעריקאנער רעגיערונג און פאלק.

מיט אזעלכע איסזיכטען, מעג מען האפען אז די רעזולטאטען פון דיעזער שרעקליכער קריעג וועלען זיין צופריעדענשטעלענד פאר'ן אידישען פראבלעם, אדער וועניגסטענס אלס א גוטער אנפאנג, און אין אזא פאל, וועלען די זיעבען הונדערט טויזענד אידישע סאלדאטען אין די טראנשעען, ניט האבען געשלאגען זיך אומזיסט, פערגאסען דאס בלוט, און געפאלען אלס קרבנות".

דאס איז נארדוים שלום. וועלכען ער ציהט פון זיינע בעאבאכטונ־גען איבער די אידישע פאסירונגען איף דער זייט ים, אבער דיעזע מיינונג איז מעהר ווי נארדוים, און עס איז ניט איבערטריעבען צו זאגען, אז בער גרעסטער טהייל פון'ן איינראפעאישען אידענטהום לעגט איף די אמעריקאנער אידען דיזעלבע האפנונגען.

וועט דאס אמעריקאנער אידענטהום ערפילען דיעזע האפנונגען, וועלכע מען לעגט איף זיי?

פון דעם, וואס עס האט פאסירט ביז יעצט, פון דער סדרה ריי־סערייען, וועלכע מען האט געהאלטען מען איין לעזען דאס גאנצע פערגאנג געגען יאהר, קען קיין אפטימיסטישער ענטפער איף דעם ניט געגעבען ווערען.

טויט אדער לעבען?

ניט וועניג מאהל קומט איפ'ן געדאנק די פראגע, צו די מענשען פון דער זייט אטלאנטיק פערשטעהן און בעגרייפען די גאנצע גרוילטהאט און שרעקליכקייט פון דער מלחמה, און וואס די מלחמה פערציהט זיך אלעס לענגער. אלץ שטארקער ווערט די פראגע, צו בעגרייפען מיר אחר און אוהר גאנצער שרעקליכער און טרויעריגער ווירקליכקייט, אפילו מיר קאנאדער, אביזאהל מיר זענען אויך איינזוואוינער פון א מלחמה לאנד.

געהט דאך ביי אונז דאס לעבען איהר גארמאלען גאנג, ווי גאר ניט וואלט האבען פאסירט. און דארפען דאך אונז פיעלע זאכען דערמאהנען, און דעם, אז עס איז קריעג.

אנדערש איז עס אבער דארטען, וואו מען בעגרייפט ניט נור, אז דאס איז א קאמף פון לעבען און טויט, נאר מען פיהלט עס דארטען אויף שריט און טריט.

אט ברענגט די אמעריקאנער נייעס אנגענטור א געשפרעך מיט דעם בעקאנטען דייטשען זשורנאליסט מאקסימיליאן הארדען. און ער זאל האב־בען געזאגט פאלגענדעס:

„וועה איז דעם יעניגען, וועלכער קאן ניט ריכטיג בעגרייפען די ערנסטקייט פון דער לאגע. צו ווייסט דען נאך ניט דער „באר" (אלייעס) פון די וועלט־צוטהיילערס אז זייערע שטימען זיינען שוין הייזעריג גע־וואָרען?

„דייטשען, עסטרייכער, אונגארן, טערקען און בולגארען — אלעס איז איצט אבהענגיג אן דער „נעים". וואס האט זיך יעצט אנגעהויב־בען — דאס לעבען און זיין גאנצער אינהאלט שטעהט אין קאן. דאס ווערט שוין טראגיש. דעם שונא'ס ווילען פאנגט אן איינברעכען פאר זיך א וועג צו אונז. וואס האט ניט פאסירט ביי די דארדאנעלען און אויף גאליפאלי, האלט ביים פאסירען איצט — בולגאריען אבגעמעקט, גרי־כענלאנד אריינגעשלעפט אין שרעם מאנין, סערקיי ארומגערינגעלט, אונגארן אבגעזונדערט און דאס שטארקע און גאנצע דייטשלאנד וועט ווי א ווילדע אבגעשוואכטע חיה איינגעצאמט ווערען דורך הונגער.

„פאר די אויסרעכענונג און אנפיהרערשאפט פון דיעזען קאמפף זיינען צוויי ריעזען (הינדענבורג און מעקענזען) אוועקגעשטעלט געווארען אן דער שפיצע פון אונזערע ארמעען, און וועלען מיט גייע איינען זוכען דאס מעגליכע און נויטהיגע דורכצופיהרען. שטארקט אייער ווילען מיט גייע קראפט ווייל איהר וועט עס דארפען. זאל יעדער פונק אויפפלאמען פאר'ן פאטערלאנד!"

אמת אין דיעזע ווערטער איז אויך קענטיג דער טיעפער דייטשער גלייכען אין א זייגע. אבער דאך הערט זיך פון די ווערטער די ערקלעהרונג, אז די מלחמה איז א קאמף פאר לעבען אדער טויט.

ווען מיר וואלטען דאס געקענט פערשטעהן וואלטען מיר אויך בע־גריפען, וואהרום דער קריעג ווערט געפיהרט מיט אזויפיעל פערביטערט־קייט.

איך ווייס זענען פון די 25,000 קענדער סאלדאטען געווען 150 מיט אידישע נע מען.

צום פארס האבען אלע שיפען נישט געקענט צוקומען, ווייל דער פארט איז זעהר א קליינער, עס האט דעריבער גענו מען א וואך צייט ביז מיר זענען פון די שיפען ארונגעקומען.

דארס האט מען אונז גלייך אבגע־וואהרט, אויפגעזעצט אונז אויף ספעציע־לע באהנען, און שפעטער מיט שיפען מיר האבען אפילו נישט געוואוסט וואו הין מיר פאהרען, מיר זענען אבער צוגע־פיהרט געווארען צו א פארט אין פראנק־רייך.

עטליכע טעג האבען מיר זיך אבגע־רוהט פון וועג נאכהער האבען מיר גענו מען מארשירען צו די טרענטשעס.

האט מען אויך געוואוסט אז איהר געהט בעגעגענען דעם שונא? איז געווען מיין פראגע?

זיכער מיר האבען געוואוסט אז באלד וועלען מיר דארפען פערטהיידיגען אונזער פאטערלאנד, מיר זענען געגאנגען מיט שטאלץ צו אונזער זיעג, ווען מיר זענען נאך געווען זיעבען טאג גאנג פון די טרענטשעס, האט מען טוין געהערט דאס קלאפען פון די קאנאנען און שראפנעלען, דאך האבען מיר דעם מוט נישט פערלוי־רען און געגאנגען פרייליך ווי פריהער.

אונזער ארטילעריע איז געגאנגען פאראויס. נאכהער מיר, צוקומענדיג צו די טרענטשעס האט גענומען גאנצע צוויי טעג, כיז מיר זענען געקומען צו דער ערשטער פערטהיידיגונגס ליניע.

האט איהר זעלבס געדארפט גראבען טרענטשעס?

ניין, האט מיר גאלדשטיין געענט־פערט, מיר האבען שוין געטראפען פאר טיגע טרענטשעס. וועלכע זענען געווען גע־גראבען פון אנדערע סאלדאטען ספעציעל פאר דעם קענדער קאנטינדענטשען.

איפ'ן וועג צו די טרענטשעס האט מיר פערלאזען ביז א הונדערט פון אונ־זערע סאלדאטען, וועלכע זענען געפאלען אלס העזולטאט פון שראפנעלען.

איפ'ן צווייטען טאג ווי מיר האב־בען זיך געפונען אין די טרענטשעס, האט מיר בעקומען א בעפעהל צו זיין גרייט זיך צו בעשיצען פון אן איבערפאל פון שונא דאס איז געווען ביי „איפר" אומגע־ריכט אבער זענען אונזערע סאלדאטען אנ־שלאפען געווארען מיט דעם עווינען שלאף, און פון 1200 סאלדאטען זענען מיר געב־ליעבען 180, דאס איז געווען ווען דער דייטשע האט דאס ערשטע מאהל זיך בע־נוצט מיט געו. פון קיין מלחמה האבען מיר שוין נישט געוואוסט באלד האט מען אונז אונטערגעשיקט פון די טרענ־טשעס, און מיר האבען געווארט ביז מיר וועלען בעקומען נאך קענדער סאלדאטען בע־שלאגען זיך קענדער סאלדאטען בע־זונדער? איז געווען מיין פראגע?

געווים, אלע קענדער סאלדאטען בע־קומען א פאזיציע א פערטהיידיגונגס לי־ניע, וואו זיי דארפען פיהרען מלחמה מיט'ן שונא.

א קורצע צייט נאכדעם האבען מיר זיך ווייערער געפונען אין די טרענטשעס, ניין טעג בין איך דארט געווען, אזוי ווי מיר האבען קיין וואסער נישט געהאט, זענען מיר עטליכע סאלדאטען צוזאמען אויפן די טרענטשעס צו ברענגען וואסער.

צוריק זענען מיר שוין נישט געקו־מען א שראפנעל האט געפלאצט לעבען אונז, און פערוואונדעטע זענען מיר צוגע־נומען געווארען אין האספיטאל.

א מאנאט צייט בין איך געלעגען אין האספיטאל מיט א גראנירט גע־זיכט, אזוי שנעל ווי איך בין געקומען צו זיך בין איך ווייטער אוועק געשיקט געווארען צום פארט „ווינטשט" א פארט אין פראנקרייך לעבען "קאלעי"

עטליכע מאנאטען האבען מיר דארט פערבראכט צוהערענדיג דאס קלאפען און רווישען פון מלחמה פלאץ, צוזעהענדיג די פלאמען און רויך וואס בושעווען פון די מלחמה געגענדען, צוזעהענדיג די קריגע לייטשעטע און געהרגעטע מינוט פון מלחמה דורכגעפיהרט ווערט אויפ'ן פלאץ צוזעהענדיג די קריפעלס און משו־גענע וואס ווערען געפיהרט אין די האס־פיטאלער, די מלחמה האט זיך געגענומען שפירען נעהנטער צו אונז, די פייערען מיט'ן רויך האבען געגומען שטיקען אונ־זערע טרענטשעס, און ווען מיר האבען בעקומען א בעפעהל צו ענטפערען מיט פייער, געדענק איך נישט וואס מיט מיר איז פארגעקומען.

איך ווייס נאר אז איך האב נישט גע־זאגט די מעגליכקייט צו שיסען דאס ער דאס מעגליכע און נויטהיגע דורכצופיהרען. נייע קראפט ווייל איהר וועט עס דארפען. פאר'ן פאטערלאנד!"

געבווירען בין איך אין א קליין שטעד טעל אין מינסקער גובערניע, איך בין אבער נישט בעקאנט מיט דעם איידישען לעבען אין רוסלאנד ווייל צו צוויי יאהר בין איך צוזאמען מיט מיינע עלטערען געקומען אין לאנדאן ענגלאנד. וואו איך האב בעקומע מיין ערציהונג. גענאסען פון דער פרייהייט פון דער ענגלישער אומפערעניע, צוגעזעהן די פרייע בעהאנד לונג פון אלע בורגער און פרייען ענגלאנד איך האב דערביבער נישט געקאנט בלייבען גלייכגילטיג, ווען איך האב דער־הערט דאס א שונא בעפאלט מיין לאנד. און גלייך צומארגענס ווען עס איז ער קלעהרט געווארען מיטהמה, האב איך אויפ געגעבען מיין "דזשאב" אלס שניידער וואו איך האב געמאכט גוטע "ווייזדשעס" און האב מיך אנגעשלאסען צו געהן פער־טריידיגען מיין לאנד. וואו איך, און איך מיינע עלטערען געפינען זיך.

נישט לאנג האב איך פערבראכט אין טארענטא, צוזאמען מיט די איבערגעבליבענע סאלדאטען, בין איך איבערגעשיקט גע־וואָרען אין וואל קארטיער קעמפ אין קוויבעק, וואו מיר זענען פערבליבען ביז'ן מאנאט סעפטעמבער, דארט האט מען אונז געלערענט ווי אזוי זיך צו האלטען אויף דעם מלחמה פלאץ, געמאכט אלע נויטיגע פארברייטונגען פאר אונז, אין מיר זענען אוועק צום מלחמה פלאץ

דריי און דרייסיג שיפען בענגלייס פון א צעהן קריעגס שיפען זענען מיט א מאהל אבגעשיקט געווארען צום מלחמה פלאץ, פון קוויבעק און עס האט אויסגע זעהן ווי די מלחמה וואלט געווען אויפ'ן וואסער.

פאראויס איז געגאנגען א רייני־גונגס שיף וועלכע האט געזוכט צו בעזייט מיגען פוילייכט געפינט זיך א סכומארין אדער א מינע אין וואסער, און נאך איהר זענען געגאנגען אונזערע שיפען אויגע נאך אנדערער אין דער לענג. אלע זענען געגאנגען מיט דער זעלבער שנעלקייט, ארום און ארום האבען זיך ארום נעדרייט קרייצער שיפען וועלכע האבען געוואכט איבער. אונז ווי א כאמע איבער איהר בן יחיד.

פיער וואכען זענען מיר אזוי געפאה רען, אויפ'ן וואסער, פלוצלינג האבען מיר בעקומען א בעפעהל זיך אויסצורעהען און עס האט געגומען גאנצע צוויי וואכען נאך אמאהל ביז מיר זענען געקומען צום פארט „פיליטס", אין ענגלאנד.

האבען זיך געגומען א סך אידען אין דיעזען „ראנטינד־זשענט"?

וויפיעל אידען עס האבען זיך געפו־נען איז מיר שווער איבערצוגעבען, ווייל פיעלע אידען האבען זיך "ענגליסטעט" אונטער אנדערע נעמען ווי ווייט אבער שטארקט אייער ווילען מיט זאל יעדער פונק אויפפלאמען

אידישער סאלדאט פון טאראנטא קעהרט זיך צוריק פון שלאכטפעלד

שילדערט פאר א פערטרעטער פון "אידישען זשורנאל" זיינע איבערלעבונגען אין די "טרענטשעס"

מר. הייטי גאלדשטיין אין זיי פרוי וועלכע ער האט געהייראטהט אין ענגלאנד

הייטי גאלדשטיין 26 יאהר אלט, וועלכער האט זיך 'ענליסטעט" דעם 5טען אויגוסט 1914 אין א טאראנטער רעגי־מענט "12טער יארק רענדזשערס" באטא ליאן. און האט זיך דורך דער גאנצער מלחמה צייט געפונען אויפ'ן שלאכט פעלד וואו ער האט ביי געוואוינט די גרעסטע שלאכטען צוזאמען מיט די קענדער סאל־דאטען, ער איז אויך צוויי מאהל פער־וואונדערט געווארען, איז לעצטענס נאכ דעם ווי ער איז ערקלעהרט געווארען נישט פעהיג צו געהן מעהר אין די טרענטשעס צוריק געקומען צו זיינע עלטערען אין טאראנטא.

אין א געשפרעך וואס אונזערער א פארטרעטער האט מיט איהם געהאט גלייך נאך זיין קומען האט מר. גאלד־שטיין איבער געגעבען פאלגענדעס.

געבווירען בין איך אין א קליין שטעד טעל אין מינסקער גובערניע, איך בין אבער נישט בעקאנט מיט דעם איידישען לעבען אין רוסלאנד ווייל צו צוויי יאהר בין איך צוזאמען מיט מיינע עלטערען געקומען אין לאנדאן ענגלאנד. וואו איך האב בעקומע מיין ערציהונג. גענאסען פון דער פרייהייט פון דער ענגלישער אומפערעניע, צוגעזעהן די פרייע בעהאנד לונג פון אלע בורגער און פרייען ענגלאנד איך האב דערביבער נישט געקאנט בלייבען גלייכגילטיג, ווען איך האב דער־הערט דאס א שונא בעפאלט מיין לאנד. און גלייך צומארגענס ווען עס איז ער קלעהרט געווארען מיטהמה, האב איך אויפ געגעבען מיין "דזשאב" אלס שניידער וואו איך האב געמאכט גוטע "ווייזדשעס" און האב מיך אנגעשלאסען צו געהן פער־טריידיגען מיין לאנד. וואו איך, און איך מיינע עלטערען געפינען זיך.

נישט לאנג האב איך פערבראכט אין טארענטא, צוזאמען מיט די איבערגע־בליבענע סאלדאטען, בין איך איבערגעשיקט גע־וואָרען אין וואל קארטיער קעמפ אין קוויבעק, וואו מיר זענען פערבליבען ביז'ן מאנאט סעפטעמבער, דארט האט מען אונז געלערענט ווי אזוי זיך צו האלטען אויף דעם מלחמה פלאץ, געמאכט אלע נויטיגע פארברייטונגען פאר אונז, אין מיר זענען אוועק צום מלחמה פלאץ

דריי און דרייסיג שיפען בענגלייס פון א צעהן קריעגס שיפען זענען מיט א מאהל אבגעשיקט געווארען צום מלחמה פלאץ, פון קוויבעק און עס האט אויסגע זעהן ווי די מלחמה וואלט געווען אויפ'ן וואסער.

פאראויס איז געגאנגען א רייני־גונגס שיף וועלכע האט געזוכט צו בעזייט מיגען פוילייכט געפינט זיך א סכומארין אדער א מינע אין וואסער, און נאך איהר זענען געגאנגען אונזערע שיפען אויגע נאך אנדערער אין דער לענג. אלע זענען געגאנגען מיט דער זעלבער שנעלקייט, ארום און ארום האבען זיך ארום נעדרייט קרייצער שיפען וועלכע האבען געוואכט איבער. אונז ווי א כאמע איבער איהר בן יחיד.

פיער וואכען זענען מיר אזוי געפאה רען, אויפ'ן וואסער, פלוצלינג האבען מיר בעקומען א בעפעהל זיך אויסצורעהען און עס האט געגומען גאנצע צוויי וואכען נאך אמאהל ביז מיר זענען געקומען צום פארט „פיליטס", אין ענגלאנד.

האבען זיך געגומען א סך אידען אין דיעזען „ראנטינד־זשענט"?

וויפיעל אידען עס האבען זיך געפו־נען איז מיר שווער איבערצוגעבען, ווייל פיעלע אידען האבען זיך "ענגליסטעט" אונטער אנדערע נעמען ווי ווייט אבער

שטעט מאהל, איך בין בערעקט געווארען מיט א ווארימע זאך איבער דעם קאפ.

ווען איך האב צוריק בעקומען מיין פערשטאנד האב איך מיך געפונען אויף א שיף וואס איז געגאנגען נאך לאנדאן, ענגלאנד, דער דאקטאר לעבען מיר האט מיר ערקלעהרט אז שוין זעקס וואכען אז איך בין געלעגען אין האספיטאל פיעלע ווערען מען מיך קיין לאנדאן, ווי איך וועל בלייבען ביז איך וועל געזונד ווערען

ניין מאנאטען בין איך געלעגען אין האספיטאל מיט א סימפאטישען אייר־דרוק אבוואהל עס איז מלחמה צייט.

מר. גאלדשטיין דערצעהלט אויף דאס ער איז דורכגעגאנגען דורך צוועלף האס־פיטאלס, אזוי שנעל ווי עס איז איהם בע־שער געווארען איז ער איבער געשיקט גע־ווארען אין אן אנדער האספיטאל פון וואנען ער איז ווייטער איבער געשיקט גע־ווארען אין א צווייטער.

קענט איהר עפעס דערצעהלען ניי־עס פון לאנדאן? פרעג איך ווייטער.

לאנדאן איז יעצט נישט צו דערקל־ען, קיין מענער זעהן מען אבסאלוט נישט, ווייל פון 18 ביז 40 יאהר זענען מובעגומען געווארען צום מיליטער, פרויע־נהוען יעצט דארט אלע ארבייט, ווי פיל רען די קארס ריינינגען די גאסען פאהרע אלס קאנדוקטארען אויף די באהנען, פיע־לע ארבייטען ביי אמוניישן, אויף דער גאס זעהט מען נאר קינדער און אלט־לייט, פיעלע פעקטארים וועלכע האבען אין דער צייט פון פריעדען בעשעפטיגנ־ארבייטער צו מאכען שפיעלצייג פאר קי־נדער, מלבושים פאר דער וואקסענע זענען יעצט פערוואונדעלט געווארען אלס אמ־ישאן פעקטארים און מען ארבייט ביי טאג און נאכט.

פיר קיין צעפעלינס האט מען אין לאנדאן נאר נישט קיין מורא, אז עס בע־ווייזט זיך א צעפעלין לויפען איהם אלע־נאך מיט דו גרעסטע שאנדע געשריי־ען, באלד הערען זיך דאנאנען וועלכע שטעה־גרייט ארונטער צו ברענגען די מחבלים.

לעצטענס ווען עס איז בעקאנט גע־ווארען די נייעס איבער דער שטאדט, אז רוסישע אידען וועלען גוויסגעליפערט ווע־רען נאך רוסלאנד אייב זיי וועלען זיי־נישט אנשליען מיט א גראנירט גע־פיעלע אידישע יונגע לייט וועלכע זענען געווען די שפיזיער פון זייערע פאבי־ליעס זיך אויס מורא אנגעשלאסען אן דער ארמיי. און ביי היינטיגען טאג קענט איהר קיין יונגען מאן אויף דער גאס נישט געזען.

דער רב הכולל פון לאנדאן דר. רבי הערץ בעזוכט טאג טעגליך אלע אידישע פערוואונדעטע דערט מיס זיי, טרייסט זיי, טהו פאר זיי אלעס וואס ער קען די זעלבע בעהאנדלונג בעקומען די פער־וואונדעטע אויף פון די האספיטאל נזיו עס די אריסטאקראטישע טעכטער פון ענגלאנד וועלכע וואכען איבער די קראנ־קע ווי איבער אייגענע קינדער שאפען פאר זיי אלעס נויטיגעס וואס זאל אמ־זירען די קראנקע, צו שטרייען זייערע נערוועז און וועלכע זיי זאלען פערגעסען דאס וואס זיי האבען צו געזעהן אויף דעם מלחמה פלאץ

פיעלע קראנקע געפינען זיך וואס האבען איינגאנצען די מלחמה נישט גע־זעהן, זענען זאגאר צום מלחמה פלאץ נישט צוגעגאנגען, זיי זענען אבער געפרוירען גע־ווארען זויצענדיג אויפ'ן פעלד און מען מוז פון זיי ארונטער נעהמען א האנד א פוס, אדער די אויערען.

מיר איז געלונגען דורך די הילפע פון כעקאנטע אויסצו ווירקען אז איך זאל צוריק געשיקט ווערען אין טאראנטא צוויי הונדערט און פופציג סאלדאטען זע־ען מיר צוריק געשיקט געווארען צווישען

איך ווייס זענען פון די 25,000 קענדער סאלדאטען געווען 150 מיט אידישע נע מען.

צום פארס האבען אלע שיפען נישט געקענט צוקומען, ווייל דער פארט איז זעהר א קליינער, עס האט דעריבער גענו מען א וואך צייט ביז מיר זענען פון די שיפען ארונגעקומען.

דארס האט מען אונז גלייך אבגע־וואהרט, אויפגעזעצט אונז אויף ספעציע־לע באהנען, און שפעטער מיט שיפען מיר האבען אפילו נישט געוואוסט וואו הין מיר פאהרען, מיר זענען אבער צוגע־פיהרט געווארען צו א פארט אין פראנק־רייך.

עטליכע טעג האבען מיר זיך אבגע־רוהט פון וועג נאכהער האבען מיר גענו מען מארשירען צו די טרענטשעס.

האט מען אויך געוואוסט אז איהר געהט בעגעגענען דעם שונא? איז געווען מיין פראגע?

זיכער מיר האבען געוואוסט אז באלד וועלען מיר דארפען פערטהיידיגען אונזער פאטערלאנד, מיר זענען געגאנגען מיט שטאלץ צו אונזער זיעג, ווען מיר זענען נאך געווען זיעבען טאג גאנג פון די טרענטשעס, האט מען טוין געהערט דאס קלאפען פון די קאנאנען און שראפנעלען, דאך האבען מיר דעם מוט נישט פערלוי־רען און געגאנגען פרייליך ווי פריהער

אונזער ארטילעריע איז געגאנגען פאראויס. נאכהער מיר, צוקומענדיג צו די טרענטשעס האט גענומען גאנצע צוויי טעג, כיז מיר זענען געקומען צו דער ערשטער פערטהיידיגונגס לינע.

האט איהר זעלבס געדארפט גראבען טרענטשעס?

ניין, האט מיר גאלדשטיין געענט־פערט, מיר האבען שוין געטראפען פאר טיגע טרענטשעס. וועלכע זענען געווען גע־גראבען פון אנדערע סאלדאטען ספעציעל פאר דעם קענדער קאנטינדענטשען.

איפ'ן וועג צו די טרענטשעס האט מיר פערלאזען ביז א הונדערט פון אונ־זערע סאלדאטען, וועלכע זענען געפאלען אלס העזולטאט פון שראפנעלען.

איפ'ן צווייטען טאג ווי מיר האב־בען זיך געפונען אין די טרענטשעס, האט מיר בעקומען א בעפעהל צו זיין גרייט זיך צו בעשיצען פון אן איבערפאל פון שונא דאס איז געווען ביי „איפר" אומגע־ריכט אבער זענען אונזערע סאלדאטען אנ־שלאפען געווארען מיט דעם עווינען שלאף, און פון 1200 סאלדאטען זענען מיר געב־ליעבען 180, דאס איז געווען ווען דער דייטשע האט דאס ערשטע מאהל זיך בע־נוצט מיט געו. פון קיין מלחמה האבען מיר שוין נישט געוואוסט באלד האט מען אונז אונטערגעשיקט פון די טרענ־טשעס, און מיר האבען געווארט ביז מיר וועלען בעקומען נאך קענדער סאלדאטען בע־שלאגען זיך קענדער סאלדאטען בע־זונדער? איז געווען מיין פראגע?

געווים, אלע קענדער סאלדאטען בע־קומען א פאזיציע א פערטהיידיגונגס לי־ניע, וואו זיי דארפען פיהרען מלחמה מיט'ן שונא.

א קורצע צייט נאכדעם האבען מיר זיך ווייערער געפונען אין די טרענטשעס, ניין טעג בין איך דארט געווען, אזוי ווי מיר האבען קיין וואסער נישט געהאט, זענען מיר עטליכע סאלדאטען צוזאמען אויפן די טרענטשעס צו ברענגען וואסער.

צוריק זענען מיר שוין נישט געקו־מען א שראפנעל האט געפלאצט לעבען אונז, און פערוואונדעטע זענען מיר צוגע־נומען געווארען אין האספיטאל.

א מאנאט צייט בין איך געלעגען אין האספיטאל מיט א גראנירט גע־זיכט, אזוי שנעל ווי איך בין געקומען צו זיך בין איך ווייטער אוועק געשיקט גע־ווארען צום פארט „ווינטשט" א פארט אין פראנקרייך לעבען "קאלעי"

עטליכע מאנאטען האבען מיר דארט פערבראכט צוהערענדיג דאס קלאפען און רווישען פון מלחמה פלאץ, צוזעהענדיג די פלאמען און רויך וואס בושעווען פון די מלחמה געגענדען, צוזעהענדיג די קריגע לייטשעטע און געהרגעטע מינוט פון מלחמה דורכגעפיהרט ווערט אויפ'ן פלאץ צוזעהענדיג די קריפעלס און משו־גענע וואס ווערען געפיהרט אין די האס־פיטאלער, די מלחמה האט זיך געגומען שפירען נעהנטער צו אונז, די פייערען מיט'ן רויך האבען געגומען שטיקען אונ־זערע טרענטשעס, און ווען מיר האבען בעקומען א בעפעהל צו ענטפערען מיט פייער, געדענק איך נישט וואס מיט מיר איז פארגעקומען.

איך ווייס נאר אז איך האב נישט גע־זאגט די מעגליכקייט צו שיסען דאס ער

בלייפעדער נאטיצען

פון א. ר.

וועגען אייניגע ערשיענע זאכען בונ'ם אידישען ביכער מארק.

):{:(

ארים איז בכלל די אידישע ליטעראטור ניט נור אין גרעסערע ווערק, וועלכע האָ־בען צו טהאָן מיט אידישע געשיכטע, מיט אידישע פאסירונגען, נור עס פעהלען אפילו אויך קלענערע ביכלעך וועלכע זאָ־לען ארוומגעהמען פאסירונגען וועניגס־טענס פון א בעשטימטער פעריאדע.

אויב דאס מעג געוואגט ווערען אלס א כלל, קען עס געוויס אנגעווענדעט ווערען בנוגע דער אידישער ליטעראטור אין אמע ריקא, און אויב איך האב קיין טעות ניט, איז אין אמעריקא, חוץ א שלעכטע בעאר־בייטונג פון גרעץ'ס געשיכטע, קיין זאך ניט קרשיענען, וואס זאָל האָבען צו טהאָן מיט אידישע געשיכטע (ווי אויך די עט־יכע קליינע ביכלאך פון דער „אינטער־אצאָנאלער ביבליאָטהעק") און עס מעג יאהרום בעגריסט ווערען דער פאל, וואס נום סוף תהעיר, איז אן ענדערונג בנוגע עס געמאכט געווארען, און אן ענדערונג נום בעסערען. וועגען עטליכע ביכלאך פון יענען סארט ווילען מיר היינט רעדען.

„דער שווארצער בוך", אן אויטאָרי־ירטע איבערזעצונג פון דעם ענגלישען שווארצען בוך פון דער אמעריקאן דזשו־איש קאָמיטע, און ארויסגעגעבען פון דער זיבען פאָבלישינג קאָמפאָניע, דארף דער אידישער וועלט דערצעהלען, דאס וואס די גידען אין די מלחמה געגענדען פון מזרח אייראָפּאָ לעבען איבער.

איז אָבער די געשיכטע פאָלגענדע.

אין אריגינאל אין דער בוך געשריבען שווארען מיט דעם צווועק צו בעקענען די ענגליש שפּרעכענדע וועלט, איבערהויפּט ווירקען דורך דעם אויף די רעגיערונגס־ריזיען, האָט מען זיך דארום בענוצט לוויז מיט אפיציעלע דאָקומענטען און גזוי איז עס בלויז א טראָפּען געגען דעם וויפעעל דער ים פון אידישע צרות איז עווועזען און ער איז.

ווען דער בוך וואָלט לכתחלה געשריבען ווארען, פאר דער אידישער וועלט, וואָלט זיעל מעהר געקענט געוואָנט ווערען, און זוי קומט אויס, אז דער לעזער ווייסט געהר ידיעות וועגען דאידישע צרות ווי ער עס פון דעם בוך קענען בעקומען.

דאָך פאר דער אידישער געשיכטע האָט ער בוך א גרויסע בעדייטונג. ניט אלס א ויכטיג ווערק וועגען דער מלחמה טראָ־עדיע, וועלכע מיר לעבען יעצט איבער, אָר אלס מאטעריאל פאר'ן צוקונפטיגען אידישען היסטאָריקער וועלכער וועט שריי־בען וועגען אידישע קאפּיטעל פון טרעהרען און בלוט.

און מאטעריאל איז דארטען פאראן ווערטהפולער.

אָט דערצעהלט למשל א בעריכט וועגען א צוישטענדע אין גאליציען בשעת פער־ומען פון די רוסען.

"איך האָב זיי געפונען צוזאמענ געטוליעט אין פייכטע פינסטערע קע־לערען, האלב נאקעט, קראנק און הונ־גריג."

דאָס זיינען די ווערטער פון איינעם פון די פערטרעטער פון רוסיש אידישען אָפּלקס קאָמיטעט וועלכער האָט בעזוכט אנכע פון די פלעצער וואָס האָבען גע־עהען די מלחמה שרעקען.

"זיי האָבען ארויסגעוויזען א פאָל־קאָמענע געפיהלאָזיגקייט, האָבען אויסגעזעהען צו זיין אין א הינהער־נושטאנד. בלויז א משוגענער — ער איז אראָפּ פון זינען דורך די צרות איז מיר נאָכגעגאנגען אין גאס, און האָט גע־שריען פאר ברויט. איך האָב איהם דערלאנגט א מטבע, אבער ער האָט זי אוועקגעוואָרפען און האָט רחמנותדיג געשריען פאר ברוט."

אווינע שטעלען זיינען דאָ פיעלע און בוזאמען מיט די פיעלע אָפּיציעלע דאָקו־מענטען וועט עס דיענען אלס גוטער מאָ־טעריאל פאר'ן קומענדען געשיכטע שריי־בער.

וועגען דער איבערזעצונג זעלבסט איז זי אבער גאנץ ווייס פון צו זיין גע־לונגען מיט איהרע צו אפט פערדייטשמע־רישע און פערענגלישטע ווערטער.

די איבערזעצונג איז צוערשט געווען פערעפענטליכט פון דעם איבערזעצער, (וו. פויזניאק) אין א קליינלאנדער אידי־שער צייטונג, און וואָס מעג קען מוחל זיין

ווי אויף איין איד. אלע זענען געזונד, אונזערע נערוועז זענען אבער אויפגערעגט מיר זעהן פאר זיך די מלחמה צו יעדער צייט ווען מיר פערמאכען די אויגען

מר. גאָלדשטיין זלבסט איז א פעסט געבויעטער מאן מיט זעהר א סימפאטיש געזיכט, מאכט זעהר א גוטען איינדרוק ביים רעדען. ער שטרעבט זיך אבער זעהר אן, צו עראינערען זיך דאס וואס ער האָט דורכגעלעבט. "איך בין 'שטאלץ" האָט ערקלעהרט מר. גאָלדשטיין ביים געזעגע נען זיך, "מיט דעם וואס אבוואהל איך האָב א ביסעל געליטען שמערצען וועלכע איך וועל פיליכט קיינמאהל ניט פערגע סען, איך האב אבער געטהון מיין פליכט צום פאטערלאנד און וועלכען איך געפין מיך.

ה. מ. ק.

צווישען ארגאניזאציעס יוניאנס שוהלען סאסייטעס און פעראיינען

ביי די מזרחים.

אונטער דעם פארזיץ פון רבי גארדאן איז זונטאג אבענד אבגעהאלטען געווארען א מזרחי פערזאמלונג און דער גואל צדק שוהל.

רבי גארדאן האט ערפענט די פערזאמלונג מיט א זעהר שעהנעם פארטראג אויבער דער טהעמא „וואס איז דער ציעל פון מזרחי"?

ער האט גערעדט וועגען דעם וואס עס בעצוועקט דער מזרחי צו טהאן פאר אלן ישראל, ווי פאר די גלות לענדער. דער רעד גער שטעלט זיך אב אויף יעדען פונקט וואס דער מזרחי פעראיין האט געשאפען דא אין קענעדע אויך אין אמעריקא. דער מזרחי פעראיין איז יעצט דער פעראיין וואס פערשטארקט די רעליגיעזע אידען, אין זיי מחזיק צוזאמען. שאפט צוריק דאס פערלאָרענע. מיר אידען קעמפפען פאר אונזער רעליגיאן, דורך דער בעגייס טערונג פון אונזער רעליגיאן זיינען מיר די שעהנסטע אומה. טהוען מיר די בעס טע ארבייט אויף פערשיעדענע נאציאנאלע נעביעטען.

נאכהער ווערען פערקויפט די מזרחי אלבומס וועלכע זיינען ספעציעל אויסגע שריבען געווארען פאר דעם היגען מזרחי פעראיין. כמעט אלע זיינען פערקויפט גע ווארען.

די פערזאמעלטע האבען אויך בעשלאָ סען דאס זונטאג ב' חשון זאל שטאטפינ דען א באנקעט פון מזרחי פעראיין, צו וועלכען עס זאלען ווערען איינגעלאדען אלע מזרחי מיטגלידער ווי אויך אלע וואס סימפאטיזירען מיט דעם מזרחי פעראיין. ביי דער שמחה זאל פיעל אנטיירט ווערען פאר מיטגלידער. אויך זאל געשאפען ווע רען חברים עזרים.

עס איז בעשלאָסען געווארען דאס דיא קומענדע פערזאמלונג זאל זיך איבער הויפט פעראינטערעסירען דורכצופיהרען די בעשלוסען פון דער מזרחי קאנווענשאן וועגען שבת וועלכע לייטען דאס דער מזרחי פערזאיין האט געשאפען דא אין קענעדע אויך אין אמעריקא. דער מזרחי פעראיין איז יעצט דער פעראיין וואס פערשטארקט די רעליגיעזע אידען, אין זיי מחזיק צוזאמען. שאפט צוריק דאס פערלאָרענע. מיר אידען קעמפפען פאר אונזער רעליגיאן, דורך דער בעגייס טערונג פון אונזער רעליגיאן זיינען מיר די שעהנסטע אומה. טהוען מיר די בעס טע ארבייט אויף פערשיעדענע נאציאנאלע נעביעטען.

נאכהער ווערען פערקויפט די מזרחי אלבומס וועלכע זיינען ספעציעל אויסגע שריבען געווארען פאר דעם היגען מזרחי פעראיין. כמעט אלע זיינען פערקויפט גע ווארען.

די פערזאמעלטע האבען אויך בעשלאָ סען דאס זונטאג ב' חשון זאל שטאטפינ דען א באנקעט פון מזרחי פעראיין, צו וועלכען עס זאלען ווערען איינגעלאדען אלע מזרחי מיטגלידער ווי אויך אלע וואס סימפאטיזירען מיט דעם מזרחי פעראיין. ביי דער שמחה זאל פיעל אנטיירט ווערען פאר מיטגלידער. אויך זאל געשאפען ווע רען חברים עזרים.

עס איז בעשלאָסען געווארען דאס דיא קומענדע פערזאמלונג זאל זיך איבער הויפט פעראינטערעסירען דורכצופיהרען די בעשלוסען פון דער מזרחי קאנווענשאן וועגען שבת וועלכע לייטען דאס דער מזרחי פערא

דער „אידישער זשורנאל"

דער איינציגער אידישער טעגליכער צייטונג אינ'ם פראווינץ אנטעריא
פעניעדיגע דזשואיש פאבלישינג קאמפאני לימיטעד—אדריסגעבער
251-253 קווין סט., וועסט טעלעפאן עדעלייד 3967
סובסקריפשאן פריין: 3,50 א יאהר איינצעלנע קאפ. 1 סענט

מען מוז אכטונג געבען

פון ערא

" געעהרטער הער רעדאקטאר!

די ווייטערדיגע ווערטער, ווערען געשריעבען פון מיר מיט דער צופרידענהייט פון מיין פרוי ווייל ביי אונז איז געבליבען צו פערלאזען זיך אויף אייער ענטשיידונג.

עס האנדעלט זיך וועגען פאלגענדען ענין:

איך וויל ניט זאגען, אז איך מיט מיין פרוי געהערען צום קלאס אינטעלגענטען, אבער מיר זענען קיין פראסטע. אלענפאלס איז אונזער בילדונג א פעהל העכערע ווי די פון א דורכשניטליכען ארבייטער. ביידע האבען מיר גענאסען א היימישע בילדונג. און פאר די צוועלף יאהר וועלכע מיר געפינען זיך דא, בעזוכען מיר גאנץ אפט פראגרעסיווע לעקטשורס און פערזאמלונגען, און מיר פערשטעהן, אז אינ'ם פראגראם פון טאג דארף אויך אריינגעהן "לעזען", וויפיעל מען האט נאר די מעגליכקייט דערצו.

צווישען מיר אין מיין פרוי קומען אפט פאר איבערעדונגען, מעהרס־טענס ווענען דעם וואס מיר לעזען, ווייל אונזערע מיינונגען זענען גאנץ פערשיידענע. דאס לעצטע ווענען וואס מיר צוגעהן זיך אין דאס וווכטיגס טע, איז א פראגע, וואס איז שייך מיט קינדער ערציהונג.

דארף א קינד האבען די פאלשטענדיגע פרייהייט, אדער מען מוז די פרייהייט אביסעל בענרענצען. דאס איז ביי אינז שוין פאר א צייט א וויכטיגער שטרייט־פונקט.

מיר האבען א מיידעל פון זעכצעהן יאהר וועלכע געפינט זיך יעצט אינ'ם דריטען יאהר היי־סקול, און מיין פרוי האלט אין איין טענה'ן, אז מיר דארפען איהר שוין בעטראכטען אלס אן ענטוויקעלטען אין פאל־שטענדיגען מענשען, און געבען איהר די פולע פרייהייט. איך דאגעגען בעהויפט, אז א זעכצעהן יאהריג מיידעל איז נאך איך א קינד, און מען דארף איהר דעם אן אויג האבען, מען דארף וויסען ווער די חברטעס זענען, און מיט וועמען מען געהט אויס, ווייל מען פערהיטען פון שלעכטע וועגען, מוז מען פארזיכטיג זיין.

צוליעב דעם קומען פאר ביי אונז צאנקערייען.

מיט עטליכע וואכען צוריק, און פערלויף פונ'ם זומער־"וואקיי־שאן" האט אונזער טאכטער געארבייט אין א סטאר, האט זי זיך דארטען אבגעקליבען א פריינדין, און די לעצטע געפעלט מיר גראדע ניט. מיין פרוי אבער האלט אין איין טענה'ן, אז איך האב ניט קיין רעכט אריינצו־מישען זיך, און אזוי קומט עס צו קריגערייען.

"דער פראגרעסיווער פאטער"

אלס ענטפער איף דיעזען ברעף, מוזען מיר זאגען, אז מיר האל־טען מיט'ן פאטער.

פרייהייט איז גאנץ גוט, אבער פרייהייט האט אויך א גרענעץ.

ניט פאר אלעמען איז גוט די זעלבע מאס פרייהייט, און אפטמאהל איז צופיעל פרייהייט גאנץ שעדליך.

א משוגענער טאר ניט האבען קיין פרייהייט, ווייל דאן ווערט ער שעדליך פאר אנדערע.

ווען מען זאל געבען א קליין קינד אזויפיעל פרייהייט, וויפיעל עס פערלאנגט, וואלט עס גאנץ לייכט געקענט ווערען א קריפעל.

אמת א מיידעל פון זעכצעהן יאהר האט שוין גענוג פערשטאנד, אבער עס פעהלט איהר גאנץ אפט די גוטיגע ערפאהרונג, און דער פאטער איז דארום געראכט, אז מען דארף איף איהר אויפזיכט האבען.

ניט לאנג צוריק האט א נייארקער קאדעט "יאשע באטווין" גע־מאכט פאר דער גערעכטיגקייט זיינע ערקלעהרונגען וועגען דעם פרייען האנדעל, און פון דעם וואס ער האט דערצעהלט פונ'ם ווייסען־שקלא־פערייו האנדעל, איז געווען צו זעהן, אז די ווייסע־שקלאפען הענדלער קומט גאנץ לייכט אן, איבערצופיהרען דיעזע יונגע קינדער פון דער שול צום לעבען פון גאס.

איין פאלשער טריט, און אזא מיידעל בעצאהלט אפט פאר דעם גאנץ טייער, אזוי אז זי מוז אויעק אויפ'ן וועג, פון וואנען מען קעהרט זיך זעלטען אום, און גאנץ אפט זענען אין דעם שולדיג די חבר'טעס און פריינדינס.

"זאג מיר ווער דיין חבר איז, און איך וועל דיר זאגען ווער די ביזט", איז אן אלט שפריכווארט, און ניט ווענינ פערדארבענע מענשען זענען איינגעוואקסען א דאנק דעם, וואס זיי האבען געהאט שלעכטע חברים.

אמת א קינד דארף האבען פרייהייט, אבער דאס מוטערליכע און פאטערליכע אויג דארף קיינמאהל ניט אויסלאזען פון אכטונג צו געבען אויפ'ן קינד.

ניט מיט בייזען דארף עס געטהאן ווערען, נור מיט ליעבע, אזוי אז דאס קינד זאל אפילו ניט פיהלען, אז מען הייסט איהר טהאן אנדערש ווי זי וויל.

ניט "אזוי הייס איך דיר", ניט א בעפעהל, נאר דעם קינד, דארף געגעבען ווערען צו פערשטעהן, אז אזוי און ניט אנדערש איז גלייכער, און א קינד מיט שכל וועט תמיד בעגרייפען, אז די עלטערען מיינען נאר גוטעס.

אנשטאט צו בעפוילען דאס מיידעל אז זי טאר ניט זיך חבר'ען מיט דעם אדער יענעם, דארף איהר ערקלעהרט ווערען, אז אויף פריינד דארף מען קלייבען, און ניט מיט אלעמען דארף מען זיך חבר'ען.

ווען מען טהוט עס נאר מיט ליעבע, ווען ליעבע פערנעהמט א פלאץ אין דער ערציהונג, דאן האט מען תמיד דעם קינדס אכטונג און צוטר־ויען, און עס איז לייכט אויסצופיהרען ביים קינד אלעס מעגליכעס און פערשטענדליכעס.

דאס קינד האט דאן די פאלש טענדיגע פרייהייט, און פיהלט גאר ניט, ווי די פרייהייט איז עטוואס בעגרענעצט לטובת איהר אדער איהם.

אין גאנצען אבער פריי לאזען א קינד, ערקלעהרען אז זי מעג טהאן וואס זי וויל, הייסט אין פיעלע פעלע, צוהעלפען די יאשע באטווינס צו פערשפרייטען זייערע געצען אדום אומשולדיגע קרבנות

ביי מר. און מרס. קאמארנער 35 בעלוויו עוו. ביי א אונטערהאלטונג פון געצעהלטע געס־ זונטאג אוועגד דעם 1־טען אקטאבער איז דורך א זאפיעל פון א. ראזענבלאט געקאלעקטעט געווארען פאר די מלחמה קרבנות 10 דאלאר. מרס. פאדאלמע 10 באלדוין סט. האט געצעהלט דאס געלד און מרס. קאמארנער האט זיי זעלבסט געבראכט צו מר. ווייגבערג, פרע־זידענט פון „אידישען זשורנאל".

CANADIAN GOVERNMENT RAILWAYS
INTERCOLONIAL
PRINCE EDWARD ISLAND RY
מאנטרעאל אנטוועטנשטון יוניאן דעפאט.
אושען לימיטעד | נעהמט אפ 7.25 נאכמיטאג | טענליך
מאריטים עקספרעס
טענליך, אויסער שבת. 8.15 פארלאזט
סליפערס פאר דער נאכט רייזע.
מאנטרעאל און האליפאקס
קאנעקשען מיט סיינס דזשאן, די סידני־
פרינס עדוואר אייסלענד, נייפאונדלאנד
ע. מיסטען דזשענעראל וועסטערן אויזרשיפ
אל קינ. פארים אויפ. פארלאנג. איין 604

אדווערטייזט אין „אידישען זשורנאל"

MEET ME AT THE FIRESIDE Strand YONGE NEAR KING CONTINUOUS 10 A.M. TO 11.15 P.M. MATS. DAILY 10¢ EVES. 5¢ 10¢ 15¢
מאנטאג דיענסטאג און מיטוואך
טשארלי טשעפלין
אין דער פאונשאפ
אנטא סטיזיארט
אין דעם צוואמענשטוים.
די נאכפאלג פון
ווער איז שולדיג?
סטרענג סטאר וועכענטליכע פאסירונג
און אן אריגינעלע לאף קאמעדיע.

HIPPODROME
מאטעניעס 10 און 15 סענט. אוועגדס 10, 15, 25 סענט.
הווסט אטראקשאן
די גרויסע טרייזנגעל פאטא פליי מיט טשארלער ריי אין דער ערשטוינענדער גרענעץ דראמא
„דער דעזערטייער"
טייזאר און אלנאלד.
זינגער און טענצערס
אדלען און אפאקא, בראנטשע בוסטערס
קיסמאן פילמס קאמעדיע
ספעציעלע פיטשר
לאורענס אין עדווארדס
אין אן אמוזירענדען קאמישען סקעטש
די פריהענדע הענדס, לוסט קינסטען מאנער
ספעציעלע עקסקלוסיוע אטראקשאן
ב. ד. בעלע פרעזענטירט די מוזיקאלישע קאמעדיע
"די דעבאטאנטין"
מיט אן אויסערגעוועהנליכען כאר און
דזשעק ראססע און לאטטא מעקער

LOEW'S YONGE ST. THEATRE
אונאונטערבראכענע פארשטעל.
12 מיטאג ביז 11 נאכמיטאג
טשארלי טשעפלין, טהעדא בארא
די סעלעבריטע סוללי פאמיליע
גילבערט און ראון, ענני קענט, וואר
נער קארבעט, טשארלערס סמיטה

ווילט איהר סייפען 10 ביז 15 טייל א טאג?

דאן קויפט א
רעמבלער, אדער אימפעריאל
בייסיקל.
ביי די איינציגע אידישע אגענטען פון
די ענגערע סייקעל מאטאר קא. אין
163 ענגעס סט. ש. הימעל פראפ.
פאהן עו. 3582.
אונזער מאטטא, ריעלע בעהאנדלונג,
ארבייט גאראנטירט, מעסיגע פרייזען
אטאמאביל צו פערענטען, 150 א
שטונדע

מר. דייווים

פון 167 עגנעס סטריט

ווינשט בעקאנט צו מאכען. דאס
איך מאך באיעס סוטס און
גוויערלס קויטס האלסייל און רי־
טייל קומט און איבערצייגט אייך

צו דעם טאראנטאר אידישען פובליקום!

איין גוטען טשאנוש אום צו בייטען האמילטאנער פראפעטי פאר טאראנטאר פראפעטי

איין 8 רום הויז 140-20 אין בארהלעט עוועניו איין גרייסען בארגין פאר 1500 איין גוטען פלאץ פאר איין רעג שאפ

פערלאנגט הייזער און סטארס צו פארענטען, איך האב גוטע טענערס וועגנדעש זיך היינט דן מאון צו

ד. וואלף

מעניג טשעמבער בילדינג רום 204
טעלעפאן אדעלייד 3138
קווין און טעראלי סטריט
52 ארטהור סטריט ברענטש אפיס.

מ. העלער

176½ קווין סט. וועסט טאראנטא

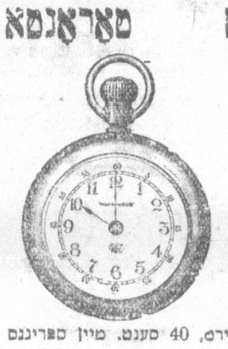

גייעס פאר אידען!
איין אידישע סמאר פאר אידען

מיר מאכען אלערליי דזשועלערי גלייך אויף'ן פלאץ. חתונה רינגע, נעמאכט וויל איהר ווארט. מיר פיקסען אלערליי דזשו־לערי פאר דעם בילינסטען פריין.
14 קערעט חתונה רינגען 80 סענט א פענייוויס. 18 קערעט חתונה רינגען $1.00 א פענייוויס.

וואטשעס געקלינט נוט און גאראנטירט, 40 סענט. מיין ספרינגס 40 סענט, היי־ספרינג 40 סענט, דזשולס 40 סענט, סטעפס 50 ס מיר מאכען אייערע אלטע דזשולערי ווי ניי פיר א קליינעס פריין. אלערליי ברילען ריכטיג געפאסט צו אייערע אויגען 98 סענט מיר גיבען אייך ראיעלע סחורה פאר דעם בילינסטען פריין.

עלטערען אויפמערקזאם!

דער בעוואוסטער העברייאיש אידי־שער לעהרער

ז. פאקאל

מאכט בעקאנט די עלטערען, וועלכע ווילען געבען זייערע קינדער א בעסערע אידישע ערציהונג, דאס ער שטעלט יעצט צונויף איינינע גרופען־לעפאנס, בעשטעהענד פון אבסאלוטע אנפאנגער ביז אזעלכע קינדער, וואס ווילען זיך פערפאלקאמען אין דער העברייאישער שפראך. יעדער גרופע וועט בעשטעהן פון א זעהר בענרענצטע און נעקליבענע צאהל תלמידים. ווענדעט זיך גלייך דורכ'ן טעלעפאן אויף דעם אדרעס פון חזן וולאדאווסקי: קאל. 1076
אדער פערזענליך און שריפטליך: S. Socol 172 St. Patrick St.

EATON'S COAL

The Very best, We guarantee every ton and best service, order now save 50% Phone College 1036

אימאנ'ס קויהלען

די בעסטע אין מארקעט

מיר גאראנטירען יעדען טאן אדרעט יעצט סייפט 50 פראצענט.
טעלעפאן קא. 1036.

זעלטענע געלעגענהייט

א 15 דזשועל ני־קעל מוואומענט **גאלד וואטש** 14 קערעט

—בלויז פאר א קורצער צייט—

ספעציעל רעדוצירט כמעט האלסייל פרייז **$36.00**

KLING BROTHERS
125 Queen W.—Phone M. 2354

פעדלערס און סטאר קיפערס

די בעסטע סגולה אנצוהאלטען קאסטומערס און צו מאכען געלד איז צו קויפען דריי־גודס, ריינקאוטס, „מענסי גודס, דזשולערי און נאוועלטיס ביי קאפלאן און קא.
האלסייל און דזשאבער 229 קווין סטריט וועסט טאראנטא, דער בעוואוס־נער האלסייל פלאץ וואו מעהר פעדלער זיינען בעריכט נעווארען. דיזאב־לאסט זיינען שטענדיג דא. אדרעס פינקטליך אטענדעט.
קאפלאן און קא. דזשאבער 229 קווין סטריט וועסט, טאראנטא.
טעלעפאן אדעלייד 3772.

נעהמט וואו אלע געהן

אלע שניידער און פעדלער קויפען זייערע וואארעס און טרימינגס פאר סוטס און אווערקאוטס ביי

לובינסקיס

די ספעציעלע אגענטען פון גרעסטע און בעסטע ענגלישע און סקאטלענדער וואולען מיללס

פאר וואר ניט איר אונזער נאמען איז א גאראנטי פאר סוואליטעט און דאאיעלע בעהאנדלונג. אונזערע פאל סרטינגס וואורעס שוין ערהאלטען.

J. LUBINSKY, Wholesale Woollens 248 Simcoe Street, Toronto
TELEPHONE MAIN 6446

אויב איהר ווילט שפארען געלד אין דער יעצטיגער מלחמה צייט?

שיקט אייערע אלטע קליידער

— צו —

ל. וויהייט אז סאנס

270 קווין סטריט וועסט

די בעסטע אידישע
קליידערס, פארבערס, פרעסערס און ריפיירערס און מיר וועלען מאכען אייערע קליידער ווי ניי.

טעלעפאנירט עדעלייד 2015

מיר רענטען פולל דרעסס סוטס, פרינץ אלבערטס און סילק העטס פיר חתונות און בעללער.

חנוך הגדר

מיט פרייד לאדעט איין

די פרייד אף איזראיל סיק בענעפיט סאסייטי

אלע טאראנטאר אידען בכלל, א'ן ספעציעל העלענאטען פון אלע סאסיי־טעס און קאנגרעגיישאנס בפרט

צום חנוך הגדר פון אונזער סעמעטערי

(אויף יאנגט סטריט נארטה)

זונטאג דעם 8־טען אקטאבער

12 אזייגער נ. מ.

מיט גרויס מיה אין אונז געלונגען צו פערשעהנערען און בערייכערען אונז זער בית עולם. עס איז אונז געלונגען אויפצושטעלען דארט א זעהר שעהנעם גדר און אויף א הויז.

קומט זשע אלע אידען זיך פרעה ען מיט אונז ציזאמען און לאמיר האר פען צו ה'ש'יח אז בלע המות לנצח.

אלע שטאדטישע רבנים און פיעלע פראמינענטע רעדנער וועלען אד־רעסירען די פערזאמעלטע.

קומט איז צייט, און זייט זיכער צו נעהמען די ריכטיגע קאר און סטאפען ארום סטאפ 15 וואו אונזערע א קאמיטע וועט אייך ערוואַרטען.

מיט גרוס,

די פרייד אף איזראיל סיק בענעפיט סאסייעטי.

נ. ב. אין פאל פון א רעגען וועט דער חנוך הגדר שטאטפינדען מאנ־טאג דעם 9־טען אקטאבער.

היום

דעם 14 אסטאבער, 1916

איז דער טאג, ווען די טויזענדער טאראנטאר אידען וועלען זיך ציהען אין מאסען צום

מאסעי דאל חרת עולם

ווייל דאמאלס וועט די אידישע טאראנטא געהן צום

5־טען יעהרליכען קאנצערט פון דער פרץ שול

און די אידישע טאראנטא ווייסט שוין וואס א קאנצערט פון דער פרץ שול בעדייט, ובפרט א יובילעאום קאנצערט

והספר פתוח

א ספעציעל געדרוקטער בוך וועט צוטהיילט ווערען צו אלע בעזוכער פריי אלס סואוועניר פון דער שול צו איהרע סימ פאטיזירער.

זכור

דער קינדער כאהר, זוסמאן קאפלאן און אנדערע
וועלען מיטהעלפען דעם אוועגד מאכען פאר איינדרוקספול אינ'ם זכרון פון אלעמען.

ב. שערמאן

פלאמבער און בלעכער

האט געמאכט 250 טויזענד סטאף פייפ און פוירנס פייפ אויף 8 סענט א ליינג.

527 קווין סט. וועסט

טעל. עדלייד 2055

מאן עדלייד 2055.

קארפענטעריי

איך נעהם אן אלער־האנד דזשאב ארבייט. קארפענטעריי און בילדינג רעפארס. אלע סארטען ארבייט גוט געמאכט צו די בילינסטע פריזען.

דזש. פאסקאל

113 שערבאורן סט.

שיקט א פאסט־קארד און איך וועל זאפארט קומען.

פאטראניזיט די איינציגע אידישע זיינדא מלינג מאמפאני

מיר אטענדען צו אלערהאנד הויז, פעקטארי, שפי־סעס און סטאר קליינינג. בעסטע ארבייט צו די ביי ליגסטע פרייזען. מיר מאכען קאנ־טראקטען מא־נאטליך אונד יעהרליך. 10 טע־ראלי סטרים. טע לעפאן אדעלייד 3087.
ביינאכט און זונ־טאג אלעפאן נירט קאלדוש 4319

NEW YORK WINDOW CLEANING COMPANY, - 10 TERAULEY ST

הערי אייזענמאן

איך מאך בעקאנט דאס איך האב ערעפענט א ליידים סיילארינג שאפ אין 165 ענגעס וואו עס וועט גע־מאכט ערשטע קלאסע ארבייט פון דרעסעס, סקווירטס, סוטס צו די בילינסטע פרייזען און ראיעלע בע־האנדלונג.

קומט איבערצייגט זיך

מעקלאוד וויך בייטיקלס פיד קעש

ר. דז. מעקלאוד

181 קינג סט. וו. פאן אד. 1582

סעריים רום סיסטעם

די ווילאמס

קארטייזדש און סטאריידש קא.
טעלעפאן קאלעדוש 252
דזשענעראל קארטייזדש מייזדשענטס 368 קאטהרינא צוי. פאראנטא, אנט. באנאוש, פיאנאס און אלע סארטען אארניטשור נעמומט און נעסטארד. שטוב זאכען נעמאכט און נעשיפט ביי עקספערטען.
ווערהייזער: 551 קווין סטריט וועסט
צונערעסטע וועגען. אלעזשוא פריזס.
ד. ד. רודזענען